

СТО ТРИДЕСЕТ И ОСМО ЗАСЕДАНИЕ

*София, четвъртък, 23 май 1991 г.**(Открито в 10 ч. и 10 м.)*

Председателствували: Заместник-председателят Иван Глушков и Гиньо Ганев

Секретари: Иван Хараламбиев Иванов и Огнян Тихомиров Мишев

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ (*звъни*): Откривам заседанието. Имаме кворум. Уважаеми колеги, пред вас е раздаленият проект за дневен ред:

1. Продължаване на разискванията по проекта за Конституция на Република България на първо четене.
2. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата.
3. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N-1842 за адвокатурата.
4. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N-1138 за създаване на единен следствен апарат при Министерството на вътрешните работи.
5. Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за устройство на съдилищата.
6. Отговори на актуални въпроси.

Проектът за дневен ред е твърде наситен. Нашето предложение е по точка първа - да разискваме до 11,30 ч., след което да продължим със следващите точки.

Има ли някакви предложения във връзка с проекта за дневен ред? Има думата господин Огойски.

ПЕТКО ОГОЙСКИ: Господин председателствуваш, драги колеги! Моля от дневния ред да отпадат законите, които са на първо четене, да остане само този, който е на второ четене и да се занимаем изключително с Конституцията. Всички знаем положението, което ни кара да съсредоточим силите си там.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Веднага ще отговоря на господин Огойски. Ако си спомняте, ние взехме решение два дни в седмицата да бъдат отделени само за дебати по Конституцията, а в четвъртък и петък да се занимаваме и с други проблеми, така че това предложение едва ли ще е възможно да бъде прието.

Има думата господин Корнажев.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Господин председателстваващ, госпожи и господа народни представители! Предполагам, че ще кажа това, което колегата Павлов би казал след малко. Става дума за спешни и малки изменения, свързани с нормалното функциониране на съда и прокуратурата, които са в ненормално състояние в момента и които ще бъдат обсъдени бързо. Колегатата Огойски греша.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря на колегата Корнажев за това навременно и необходимо обяснение. Има думата господин Павлов.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: От името на Министерството на правосъдието моля да не се променя дневният ред. Вече става дума при първото четене на Закона за устройство на съдилищата, че тук не става дума за цялостна промяна на системата, а предлаганите изменения се отнасят единствено до стажантския институт, тъй като ние всички се домогваме много бързо да сменим системата, а при наличието на действащото законодателство не могат да бъдат назначени млади кадри. Тези четири малки законопроекта с по два текста с просто обидно да ги търкаляме толкова дълго време, когато може самото гласуване да мине по-бързо, отколкото дебатите по влизането в дневния ред.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Всички сме съгласни с вашите и на господин Корнажев аргументи.

Колеги, моля ви, гласуваме предложения дневен ред!

Дневният ред се приема с 204 гласували за, 2-против, и 2 въздържали се.

ДНЕВЕН РЕД:

1. Продължаване на разискванията по проекта за Конституция на Република България на първо четене.

2. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата.

3. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N-1842 за адвокатурата.

4. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N-1138 за създаване на единен следствен апарат при Министерството на вътрешните работи.

5. Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за устройство на съдилищата.

6. Отговори на актуални въпроси.

По точка първа:

ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА РАЗИСКВАНИЯТА ПО ПРОЕКТА ЗА КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НА ПЪРВО ЧЕТЕНЕ

Има думата народният представител Георги Константинов.

ГЕОРГИ КОНСТАНТИНОВ: Уважаеми господин председателстващ, уважаеми господа народни представители! Вероятно проектът за Конституция на Република България много прилича на самите нас, на нашия изстрадал житейски опит, на нашата жажда за истинско демократично общество. Заедно с това идеите и принципите на този проект са по-високи от нас, от нашия досегашен живот. Едва ли всички ние напълно приличаме на своята бъдеща само в проект засега Конституция. Убеден съм, че в едно обозримо време ще се приближим още повече към тези жизнено важни идеали и ценности, мир, свобода, хуманизъм, равенство, справедливост, тършимост, като възприемаме тези понятия в действителния им смисъл, пречистени от демагогията и користта. Пак в тяхно име навярно ни предстои да извървим труден, но спасителен път и един към друг.

Особено качество на този проект е съпричастието му към духовните начала на живота ни. Той гледа с одухотворен поглед и към правата и задълженията на отделния български гражданин, и към новите икономически принципи на държавата. Същност на разкрепостената духовност е свободата и не случайно думите "свобода" и "свободен" са най-често срещаните в този проект. "Човекът е активно, творчески свободно същество само като духовно същество" - пише Бердяев. Разбира се, под "духовност" в един основен закон би трябвало да разбираме най-вече степента на свободния избор, на личната инициатива, на възможността да осъществим всяка способност и всяко добро намерение в себе си за обществото и за твоите близки. Иначе текстовете, поставени на българската култура и националните духовни ценности, са твърде лаконични в проекта и затова ще си позволя някои малки допълнения.

Към чл. 22, който гласи: "Държавата създава условия за свободното развитие на науката, културата и изкуствата и ги подпомага, тя се грижи за опазването на паметниците на културата..." тук предлагам да се прибави "тя се грижи и за националните духовни ценности." Имам предвид не само съществуването по цял свят държавно меценатство спрямо културата, но и необходимата от основния ни закон гаранция, че нашите духовни ценности, нашите културни традиции няма да бъдат накърнени или отменени. Струва ми се, че малко е казано в проекта и за способния човек в гражданското общество - този, който много често беше и "бяла врана" и "черна овца" в тоталитарната система.

Още Платон в своето съчинение "Държавата" отбелязва, че потребностите на гражданите, съставляващи обществото, са разнообразни, но способностите на всяко отделно лице за удовлетворение на тези потребности са ограничени. "Всеки от нас - пише Платон - сам за себе си бива недостатъчен и има

нужда от много." Под "многого" очевидно Платон е разбирал многообразието от способности и умения.

Бих предложил към чл. 54 след думите "всеки има право да участва в културния живот и да се ползува от националните и общочовешки културни ценности" да се прибави изречението: "Човешката дарба във всяка област представлява национално богатство." Не бива да ни дразни подобна регламентация и в пространството на културата, и в останалите области. Кой друг, ако не държавата ще закриля през годините плодовете на нашето духовно развитие? Неоснователни са според мен съмненията, че този проект за Конституция крие тенденция за прекалена намеса на държавната власт в нашия живот. Често употребяваният от някои термин "етатизъм" е не само смислово неточен. В нашите речници се среща думата "етатизация", означаваща нещо по-друго, но и до голяма степен този съдържа излишна политическа мнителност. Да си го кажем по-просто - какво лошо има в това една Конституция да обяви правото на труд или правото на социално осигуряване в известни случаи, правото на собственост или правото на лична свобода, неприкосновеност и достойнство? Същото се отнася за гарантирането (казано е "безплатно") медицинско обслужване в държавните заведения, за задължителното основно образование и т. н.

Изобщо, дали е нелогично и архаично една цивилизована държава да се грижи за своите граждани в трудни за тях моменти, да носи постоянна отговорност за защита на техните основни права, да проявява внимание към степента на хуманизъм в обществото. Известни са много случаи, когато някоя голяма, пък и не толкова голяма, но развита държава да задвижва цели въздушни армади и морски флотилии за спасяването на един-единствен свой поданик в джунглата или за предотвратяване на кървав терористичен акт. Дали е проява на етатизъм това?

L'état c'est moi et l'état c'est toi * - за всеки от нас представлява една такава държавна гаранция. Какво точно разбираме под думата "етатизъм"? Друг е въпросът, дали нашата държава е в състояние в момента да осигури всички тези обявени права и гаранции, но е длъжна, колкото се може повече да се стреми към това, пък и една Конституция не бива да изхожда само от днешния преходен момент. Та няма вечно ще разграждаме? Когато градим новата и демократична държава, това трябва да стане върху основния ни закон. Грижата на държавата за нейните граждани посредством законите и главно чрез Конституцията може да се изразява не само в социалната, политическата, но и в моралната сфера. Например - свобода на словото и печата, но преди всичко свобода на истината, на действителния факт. Щом искаме да имаме прозрачна де-

* в смисъл на държавата сме всички ние - парафраза на думите на Луи

мократия, е нужно да сме внимателни с думите и постъжките. Който живее в стъклена къпа, не би трябвало да хвърля камъни по хората отвън. Всобхватно опазване на околната среда, сигурна защита, да речем, от химическо замърсяване и радиация, но и закрила срещу прекомерното облъчване с порнография, срещу вирусите на уличното насилие, срещу епидемичните огнища на националното разделение и взаимната омраза.

Конституцията категорично защитава свободата на съвестта, плурализма и многопартийността, но - ето, не би ли могло към чл. 45 да стои такава алинея: "Децата не могат да бъдат въвличани в политическа дейност?" В противен случай 6-годишното момченце ще каже във влака пред известен наши политически лидер: "В София съм от СДС, а във Видин съм от БСП." Да не говорим за други по-тежки случаи, когато децата ни са поглизали наистина недопустими дози политическо облъчване.

Съгласен съм в този дух и с чл. 12, ал. 4, че сдруженията на гражданите, включително и синдикатите, не могат да си поставят политически цели. Би могло да се каже по-категорично, че те са независими и от държавата, и от политическите партии.

Не съм юрист и затова в моето изказване има повече размисления по проекта, отколкото конкретни предложения, но даже предложенията ми за промяна и допълнения в текста да бяха повече, защото във всеки от вас има такива предложения, бих искал да заявя, че този проект за Конституция на Република България ме задоволява напълно, чувствам, че с един такъв основен закон бих живял като истински гражданин и човек. *(Ръкопляскация.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: За реплика има думата господин Росен Илиев.

РОСЕН ИЛИЕВ: Уважаеми господин председателствувач, уважаеми колеги! Позволете ми от името на група депутати за национално съгласие (Българската социалистическа партия) да поздравя с настъпващия светъл празник - Деня на светите равноапостоли Кирил и Методий, Деня на българската просвета и култура всички наши колеги - дейци на просветата и културата, депутати, както и цялата армия от дейци на българската култура! *(Ръкопляскация)*

Нека си пожелаем този най-чист и светъл, най-български празник да се превърне в символ на така необходимото ни днес национално съгласие, в символ на политическа тършимост за благо на родината. Нека всички ние, народните представители от Седмото Велико Народно събрание, да станем гарант за националното единство, за да звучи все по-уверено и вдъхновено безсмъртния химн на Стоян Михайловски и Панайот Пинков "Върви народе, възродени, към светла бъднина върви"! *(Ръкопляскация.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата Христо Христов.

ХРИСТО ХРИСТОВ (Български земеделски народен съюз): Господин председателстващ, уважаеми колеги! Поначало искам да изразя съгласието си с мнението, което още при откриването на дебатите за общите принципи на Конституцията изрази уважаемият господин Гипшо Ганев, че приемането на Конституцията ще бъде един истински изпит на политическата зрялост на всички депутати от тази зала, че приемането на Конституцията ще предяви максимални изисквания към всички нас и в това отношение всеки е длъжен да си даде ясна сметка за голямата отговорност, която поемаме, тръгвайки по пътя на изработването на новата Конституция на Република България.

Ще си позволя предварително две бележки. На тази трибуна неотдавна се яви уважаваният от всички нас писател Валери Петров. Верен на своето художествено усещане, той сравни Конституцията с Библията. Не бих казал и не бих възприел Конституцията като Библия, но за мен е пределно ясно, че ако искаме да изграждаме една правова държава, Конституцията трябва да звучи така, че да се възприема не от сто хиляди компетентно подготвени юристи, а от 9 милиона българи, да се чете във всеки български дом, да се разбира като политическа и гражданска позиция от всеки българин.

Ето защо много е паложително Конституцията да бъде написана на ясен, разбираем български език, да импонира на българския национален, народностен манталитет. В нея да пулсира българското национално и народностно самосъзнание. В този смисъл бих казал, че Конституцията ще изиграе съществена роля, само ако се превърне в истински химн на българската демокрация.

Втората ми бележка е свързана с усещането, че в тази Конституция за съжаление все още недостатъчно пълно, недостатъчно изразително е намерило отзвук българското политическо творчество, че тя в много отношения реципира готови истини от парламентарната практика на напредналите западни държави. Това е правилно. Ние действително сме призвани да вземем всичко добро, което е създадено досега, но все пак нашата конституция трябва да вълнува в себе си и онова, което е създадено върху българската политическа пива. Господин Корнезов в своето пространно слово искаше да ни внуши и това е безспорно вярно, че тридесет и три текста от Конституцията повтарят дословно текстове от Търновската конституция.

Верни на историческата ни истина, ние сме длъжни да признаем, че Търновската конституция в максимална степен повтаря и е взела наготово онова, което е било написано в Белгийската конституция.

В българското политическо творчество подчертано силно се връзва идейното наследство на Българския земеделски народен съюз. Без да страдаме от партийно честолюбие, ние можем и сме длъжни да възкресим някои основни истини, които са създадени от дейците на Българския земеделски народен съюз. И когато прочетох чл. 1 на Конституцията, неусетно се върнах към петия принцип, формулиран от Александър Стамболийски: "Земеделският съюз е за едно пълно народовластническо, конституционно, парламентарно управление в България." Думата "народовластие" влезе в българския политически речник именно чрез творчеството на Българския земеделски народен съюз в областта на българското политическо мислене. Това е една възрожденска транскрипция на космополитичното понятие "демокрация". Аз определено мисля, че то трябва да влезе не само в преамбула, а и в чл. 1 на Конституцията, която трябва да звучи: "България е парламентарна, народовластническа република."

Стигам до думата "република" и като представител на Българския земеделски народен съюз не мога да остана безразличен към всички опези внушения, които бяха направени тук. Имам предвид по-конкретно изказването на възрастния колега Журналов. Искам да кажа, че дейците на Българския земеделски народен съюз не се отнасят към републиката от сантиментални съображения. Ако в параклиса на нашата идеология най-високо стои народовластието, то ние не можем да си представим, че голямата идея на народовластието може да бъде осъществена по друг начин освен на широкото разгръщане на републиката като форма на държавно управление. Ето защо от тази гледна точка за нас са крайно неприемливи всякакви внушения, че трябва да ревизираме републиканската форма на управление, че трябва да поставим под съмнение истинността и верността на проведенния референдум през 1946 г. и това го казваме не само, базирайки се на историческото наследство, не само, оценявайки високо словото на Алостола Левски за "чиста и свята република", което по наша представа представлява венец на българския възрожденски дух, но също така и защото сме дълбоко убедени, че истинското народовластие може да бъде осъществено само в условията на една пълно демократична парламентарна република.

Ето така стана, че преди мен се изказа уважаемият господин Константинов. И аз не си позволя да изразя несъгласие с опези опасения, които той влага в думата "етатизъм". Когато един юрист внимателно се вгледа в Конституцията, не може по аналитичен път да не стигне до извода, господин Константинов, че действително ние в определени степени не сме се предпазили от изкушението да въздигаме държавата като доминиращ фактор в нашия обществен живот. Не се е получило по моя преценка онова равновесие между държа-

ва и гражданско общество, към което ние тегърва трябва да се стремим. Но струва ми се, че слабостите, които все още съществуват в проекта, при второто и третото четене на Конституцията гравивно могат да бъдат отстранени и да се създадат възможности за постигането на желаното равновесие.

Всеки четене на проекта на Конституцията ще остане приятно изненадан от факта за непосредственото нейно действие по отношение на правата на гражданите, по правата на обществените организации и политическите партии. Непосредственото действие на Конституцията е подчертано нов момент в нашето конституционно творчество и заслужава висока оценка.

Когато се съгласявам с господин Валери Петров за пуждата от създаването на един екип от добри юристи, но и добри познавачи на българското литературно слово, аз имам предвид чл. 11. Искам да спра вниманието ви именно върху този текст: "Политическият живот в България се основава на припципа на политическия плурализъм." Ние можем ли да се напяваме, уважаеми колеги, че всички българи знаят какво значи политически плурализъм? Или ако се върнем към първите думи в този текст, може ли по лабораторен път да изведем онова, което се нарича политически живот? Кога политическият живот не е политико-икономически, кога политическият живот не е политико-духовен или политико-културен? Ето такива текстове оправдават и аз се напявам, че още при първото гласуване на проекта за Конституция ние ще създадем един екип от 3-4 добри литератори и толкова колеги юристи, които полека-лека да почнат да редактират основния закон в съзвучие с изискванията на доброто възприемане на Конституцията от всеки българин.

Особена ценност за мене представлява ал. 3 на чл. 13, в който е провъзгласено: "Източноправославното вероизповедание е традиционна религия в Република България." Всеки от нас, уважаеми колеги, в голяма степен е дамгосан от атеизма, всеки е поставил под съмнение съществуването на всевишния. Ние сме от поколението, преживяло твърде силен, твърде мощен атеистичен удар, но от друга страна, всеки интелигентен човек не може да не разбира дълбоката правствена същност на източното православие и неговата изключителна роля в духовния и историческият път на българския народ. За нас православието е най-тясно свързано с националната идея. То представлява една традиция, която е попила в съзнанието на българския народ, и ето защо ние безрезервно трябва да подкрепим тази идея. И аз съм убеден, че всички представители на Българския земеделски народен съюз ще я подкрепят.

Особена важност за мен представлява чл. 17 с онази нова редакция, която виждаме, възпътена сега. Действително частната собственост трябва да бъде неприкосновена. Но аз абсолютно споделям виждането на господин Корнезов,

че всяка собственост в България трябва да бъде неприкосновена. Това е условието за създаването на стабилен фундамент в развитието на българските обществени отношения, в защитата на отношенията на собственост, които са, така да се каже, живата тъкан в изграждането на всяка социална система.

За мен представлява особен интерес чл. 8, в който е подчертано, че държавната власт се осъществява чрез разделянето ѝ на законодателна, изпълнителна и съдебна. Това е принцип, идващ от Монтезкьо, идващ от недрата на френската революция. Но същевременно за мен е пределно ясно, че само разделянето на властите, като гаранция за защитата на правата на гражданите, като гаранция за създаването на правова държава не е достатъчно. Ето защо с разбиране и подкрепа се отнасям към другите форми на гарантиране на правната и политическата стабилност в страната, намерили израз в създаването на Конституционния съд, и това е по моя преценка тема, която тепърва трябва да намери подобаващо място в разискванията на основните текстове на нашия закон.

Ние, сдружените земеделци, се изправяме с особена острота пред идеята дали нашата държава трябва да бъде не само правова, но и социална държава. И ето тук за мен остава неразбираемо, как и защо някои хора, даже и от нашите среди, възразяват срещу формулировката "социална държава". За всеки, занимавал се с конституционно право, е ясно, че това определение залегна в конституциите на западните държави след Втората световна война и то в голяма степен възниква в себе си онази огромна метаморфоза, която изживя капиталистическото общество. То изгуби остротата на своята антисоциална същност, то се адекватира към изискванията за едно социално равновесие. И аз тук искам да анострофирам моя колега от БЗНС "Никола Петков" Иван Семков, който също застава на мнението, че думичката "социална" миришела на социализъм. Думата "социална" в голяма степен кореспондира с идейното наследство на Българския земеделски народен съюз, защото в седемнадесетия принцип на Земеделския съюз буквално е записано: "Земеделският съюз е за равномерно-то по възможност разпределение на материалните, културните и всички други блага между разните слоеве от българския народ изобщо и между отделните хора и семейства им в частност."

Представлява интерес и друг момент от текста - "Обществен строй (казва Александър Стамболийски), който се крепи върху грубото и безбожно неравномерно разпределение на богатата, е варварски, въпреки привидното му културно покривало." И още нещо, което също ми се ще да ви кажа. Демокрацията не може да иска пълно равенство в разпределението на всички видове блага между отделните хора, защото практически това е абсолютно невъзможно.

Дори самата природа не е вложила подобно равенство нито в себе си, нито в човека. Демокрацията не може да направи цялата земна площ еднакво плодородна, всички човечи-еднакво високи, еднакво физически и духовно силни, еднакво способни и работливи. Тя не може да направи хората с еднакви нужди и с еднаква продуктивност, без да накърни най-свещените им права и свободи. Но тя, демокрацията, може и трябва да премахне грубото, несъмненото и очевидното за всички неравенство в разпределението на жизнените блага. Ето това е българското политическо творчество, което кореспондира със създаването на социалната държава. И ние нямаме никакви основания, оставяйки верни на принципите на Българския земеделски народен съюз, да смятаме, че "социална" и "социалистическа" държава са тъждествени. Ние сме призвани безмерно да подкрепим тази идея и тази идея е намерила солидна по-нататъшна обосновка в решаването на въпроса за подкрепата на кооперативното дело, което е залегнало в един от основните текстове на Конституцията.

Изхождайки от това разбиране, аз ще се върна на проблема за собствеността, за да изразя съгласие с един от колегите, който твърде обосновано каза, че не може и не иска да защити неприкосновенния характер на частната собственост тогава, когато става дума за собственост, получена и патрупуана по спекулативен начин.

Имам предвид онази собственост, която беше патрупуана на основата на злоупотребите с властта преди 10 ноември и може би след 10 ноември. Имам предвид онази геневтарска собственост, вулгарно патрупуана от много хора у нас, които сега си позволяват високомерно да ни говорят от екрана на телевизията, патрупуана през последните десет-дванадесет месеца. Искам веднага да подчертая, че ако Великото Народно събрание не се окаже на висотата си да внесе социално равновесие, което ние предвиждаме в шестнадесетия принцип на Българския земеделски народен съюз, в изтерзаната душа на българина ще се угаи огромна социална обида, която отгук нататък ще тежи.

Как точно може да се посегне на спекулативно патрупуаните богатства, това ще кажат добрите икономисти. Не е моя работа. Аз по принцип твърдя, че ние сме призвани, ние сме длъжни да внесем това социално равновесие, ако искаме да бъдем достойни за голямото доверие, което ни е гласувано. *(Частични ръкопляскания.)*

Ще приклуча с още една бележка. Прекрасно разбирам атмосферата, в която работим. Прекрасно разбирам сложността на нещата, създадени в парламента и извън него. Но ето, приехме една поправка на правилника с цел да форсираме гласуването на Конституцията. В това отношение прекрасно разбирам изразените съображения от господин Гиньо Ганев и от господин Петър

Дертлив, когато направихме исканите проверки. Но за мен логически върната позиция е тази, която беше защитена от уважавания колега от БЗНС "Н. Петков" Атанас Михайлов, който каза, че цялата логика на законодателния процес е възлътена великолепно в правилника така, както той беше приет първоначално. Ето защо аз ще си позволя да привърша с един апел. Нека, когато изработваме основния закон, оня фундамент, върху който ще легне цялото българско законодателство занаят, не се поддаваме на изкушенията на парламентарния боевизъм. Това ще бъде непростимо с оглед оценката, която ще дадат идните поколения на нашата работа. Това ще бъде непростимо и от гледна точка на това, че даже и да се забавим 15-20 дни повече, ние утре ще търним по-малко укори за качеството, за естеството на свършената от нас работа.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Не виждам господин Балабанов. Има думата народната представителка Клара Маринова.

КЛАРА МАРИНОВА: Уважаемо председателство, уважаеми колеги народни представители! Надявам се ще ме разберете колко ми е трудно да овладя и прикрия моето чисто човешко, дълбоко възмущение от възможността в тази зала и от тази трибуна да участвувам в сътворяването на новата демократична Конституция на Република България като гражданин и като представител на избирателите ми от 168. Свиленградски избирателен район.

Навлизаме, разбира се, и това беше подчертано от много колеги оратори преди мен в една отговорна и критична фаза на нашата дейност - обсъждането на проекта за нова Конституция на свободна и демократична България. Бих побързала да споделя, че повече от всякога сега ни е нужен консенсус на нас парламентаристите, на които преди година цял един народ възложи своите надежди за по-добро бъдеще. В това число и за приемането на нова Конституция. И това е така, защото без общо съгласие върху основните ценности, около които трябва да се обедини и сплоти обществото, няма и не може да има цивилизован диалог, коректна публична дискусия и дори нормално човешко общуване. Сега всички ние правим своя избор в полза на свободата, в полза на демокрацията. Свободата-лична и обществена - тя е основна ценност, която е заложена в конституционния проект. Същевременно се отказваме от привидното, бих казала, спокойствие на тоталитарния режим, осигурявано чрез хляб и цензура, за да поемем своята отговорност като свободни граждани на свободна и открито общество. Напоследък все по-често преоткривам изкопни истини. Искан ми се да напомня, че заживеем в свободно общество само тогава, когато всички възприемем висшия правствен императив за безусловно уважение към човешкото достойнство. Нека се знае, че занаят в тази страна достойнството на човека, на гражданина, на отделния индивид ще бъде непокосено-

но. Личността ще бъде висша ценност, с чувство за собствено достойнство и възможности за свободно развитие. Ще заживеем в свободно общество само тогава, когато не забравяме, че свободата на всеки индивид завършва там, където започва свободата на другия. Само тогава, когато спазваме вечния закон да не правим на другите онова, което не желаем да ни сторят на нас самите. В края на XX век и ние тук, в България, трябва да намерим равновесието между основните ценности на човешкия живот и общество като свободата и равновесието е трудно преодолимо, но както доказва световният опит, не е и неразрешимо. Важното е, така поне на мен ми се струва, да осъзнаем, че свободата на всеки, на едни индивиди е невъзможна за сметка на други. Тук ми идват наум и си припомням думите на великия женевец, по гражданин на цялата планета Жан-Жак Русо, възпроизведени почти дословно във Всеобща декларация за правата на човека, че всички се раждаме равни по достойнство и права. Да не забравяме това в дните на всеобщо оняняние от свободата, от ентусиазма на демокрацията, когато събаряме ограниченията и окончателно се отказваме от утопичното равенство в крайните резултати.

Първата крачка по пътя на въвеждане на истинско гражданско равенство в обществото е свързана с отмяна на привилегиите и създаване и поддържане на норми общи и еднакви, за всички. Тук направихме немалко и мисля, че е постигнато доста в проекта за Конституция. Аз лично ще подкрепя всички тези идеи, които са залегнали в проекта. Ясно е, равенството пред закона е необходимо за едно свободно общество, но то не е достатъчно условие за неговото нормално функциониране и развитие. Без истинско гражданско общество и без истинско гражданско равенство в него, позовавам се на известния германски политолог Дарендорф: "Съвременните демокрации не могат да заработят в новото общество, чиито основи полагаме сега - трябва да се осигурят еднакви стартови възможности за всички граждани". А това означава, че гражданските и политическите права трябва да бъдат продължени и допълнени със социални права, които да ги поддържат и изпитват със съдържание.

Накратко казано, като установяваме последователно формалното равенство пред закона, да го допълним със социални гаранции за равни начални възможности за всички граждани. Чрез новата Конституция да осигурим предпоставките не само за равнопоставяне на българските граждани, но и за равенство в обществото, поддържано чрез самите закони.

Бих си позволила да призова всички депутати и отляво, и отлясно, и в центъра да не робуваме на идеологическите си предразсъдъци и пристрастия и политически увлечения. Нека всички заедно положим здравите основи на едно не само свободно, но и справедливо общество. В тези, определени от много

оратори преди мен, като исторически дни, когато установяваме по конституционен път основите на новото обществено устройство, искам да изразя своята вяра и надежда, че ще изградим истински съвременна държава, която ще служи на обществото, а не обратното.

Затова съм убедена, че новата държава трябва да бъде едновременно и демократична, и социална, и правова. И тук бих конкретизирала моите разсъждения съвсем накратко, дешифрирани пред вас както е моето разбиране по тези три понятия, които отнасям към глава първа "Основни начала", чл. 4. "Демократична държава, която да се основава на принципите на народен суверенитет, разделение на властите и политически плюрализъм, при които се осигуряват правата и свободите на гражданите, рационалното и ефективното управление на страната, а политическите сили се състезават помежду си в името на националните интереси и народното благо".

Социална държава, която да изпълнява не само хранителни функции, но поема и отговорността за добруването на населението на страната и чийто стремеж е да направи щастливи колкото се може повече хора, като провежда активна социална политика и се стреми към установяване на социална справедливост.

Напоследък ни ушрекват, чу се и тук от тази трибуна, че настояваме правото на труд да бъде записано в новата Конституция. Мисля си в такива моменти може ли да бъде другояче? Нима безработицата, която вече е реален факт в България и очаква мнозина, ще остане вечно състояние на обществото? Нима ще допуснем то да се раздели на полезни и излишни хора? Според мен безработицата е наш общ проблем, обща грижа на цялото общество. Затова съм убедена, че чрез новата Конституция и това е така в повечето цивилизовани страни на Запад от нас правителството трябва да бъде задължено да осигурява не само стопанска активност и ефективност, но и да води политика, насочена към пълна трудова заетост на работоспособното население.

Правова държава, в която да господствуват не хората, а Конституцията и законите. При това те да се отнасят в еднаква степен до всички както по отношение на управляваните, така и по отношение на управляващите. Цялата правна система да се изгражда върху основните права на човека, ориентирана към защита на неговия живот, свобода и достойнство. Предполагам, че от всичко, казано дотук, едва ли някой би могъл да се усъмни в моите дълбоко осъзнати и искрено отстоявани републикански убеждения и това е вторият факт, на който искам накратко да се спра.

Изразявайки волята не само моята, но и на мнозинството мои избиратели аз лично от мое и от тяхно име се обявявам категорично в полза на републи-

ката. Още повече, че съвременната демокрация отхвърля принципа на наследствената власт и въвежда изборността. Вярвам, че българският народ с неговите демократични инстинкти ще овладее напълно несложното изкуство да се правят свободни и честни избори, а претендентите за власт рано или късно, но все пак, колкото се може по-рано, разбира се, толкова по-добре, ще овладеят трудното изкуство да приемат с достойнство както победите, така и поражението в свободните избори.

Вярвам, че най-сетне по изстрадалата българска земя ще се осъществи идеалът на Апостола, който беше цитиран нееднократно тук - за "чиста и свята република", в която единствен източник на властта ще бъде националната ни общност, а държавата ще служи изключително на общото, на народното благо.

В тези дни, когато се стараем да създаваме институции за поколения напред, и дано това е точно така, аз се обявявам в полза на парламентарната форма на управление. Безспорно е, че това е най-развитата и доказана съвременна форма на управление, при която парламентът съсредоточава изцяло законодателната власт и се превръща в основен център на политическия живот в страната, а изпълнителната власт е производна, подотчетна и отговорна пред него.

Давам си ясна сметка колко далече е нашият парламентарен живот в момента от съвършенството на чистите форми. Но все пак ние трябва да се приближаваме към тях. Това не е основание - че ние сме далеч, да не направим опит да го постигнем, и то колкото се може по-скоро. Тук ми се иска да се позова на един голям политик със световно име - Уинстън Чърчил, който в миг на откровение признава: "Много са недостатъците на парламентарната форма на управление, но тя има едно несъмнено предимство и то е, че аз, казва Чърчил, не познавам друга, по-добра форма на управление от нея."

Завършвам моето изказване с констатацията, че е осъществена огромна работа, колосална работа от комисията и нейните членове, за което, надявам се, ще приемат и моята като на граждани и народен представител благодарност. Предложеният проект е добра основа за нашите разисквания. Както много други оратори преди мен, ще си позволя да призова всички колеги да бъдем достойни за отговорната мисия, която ни беше възложена преди една година, и да доведем до успешен край делото, на което посветихме толкова дни и нощи, толкова сили и труд. Така, мисля аз, ще отговорим най-пълно на възжеланията на българския народ, който даде глас си на доверие на нас, тези, които се намираме в сега пленарната зала, да заживее в нормално и цивилизовано гражданско, човешко общество. *(Ръкопляскания от музикалното.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата народният представител Светослав Шиваров.

СВЕТОСЛАВ ШИВАРОВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми народни представители! Искам да изложа своето виждане по повод на тезата, която беше изтъкната тук вече от някои народни представители - за необходимостта според тях от специални текстове в Конституцията, които закрепват специални права по определени признаци.

Мисля, че цялата неразбория - и теоретическа, и практическа, произтича от липсата на ясен и недвусмислен политически консенсус по въпросите за различieto и разделението на хората у нас по етнически, религиозни, расови, полови и други признаци. В нашия политически живот сега отново на преден план излизат нездрави чувства, вместо точни и необходими принципи и критерии, които трябва да залегнат в основите на Конституцията и които са залегнали в основите на конституциите на много държави.

Като парламент ние сме изправени пред две възможности. Трета възможност просто няма. Първата възможност е да създадем и обособим в нашата нова Конституция, а такива идеи и предложения се направиха, тъй като в сегашния проект, който ние обсъждаме, такива текстове липсват, специални норми за защита правата и свободите на гражданите в България, на отделни групи граждани, определени по отделни признаци, за които вече споменах - пол, раса, етническа принадлежност и така нататък. Този специален, бих казал, селективен и разделителен подход е дълбоко погрешен, тъй като той преди всичко разделя обществото, вместо да го обединява. Ето от тази позиция трябва да оценяваме първата възможност, пред която сме изправени.

Привържениците на тезата за специални права в Конституцията се позовават в повечето случаи на чл. 27 от Международния пакт за граждански и политически права. Мисля, че те не могат да черпят аргументи на това основание в тази насока. В проекта за Конституция, в чл. 4 е казано, че Република България е правова държава. Това значи, че ние ще се ръководим от Конституцията и законите. В чл. 5, ал. 5 е казано, че международните договори, които са ратифицирани от нашата страна, са част от вътрешното право. И даже нещо повече - те имат предимство пред нормите на вътрешното законодателство. Чл. 6, ал. 1 и 2 визират недопустимост в нашата страна на привилегии и ограничения на правата на човека, на неговите свободи въз основа на признаците пол, раса, етническа принадлежност и така нататък. Тоест това е недопускане на дискриминация.

Следователно не може да се черпят аргументи от това и от текста на чл. 27 от Международния пакт за граждански и политически права. Това - първо.

И, второ - нямаме никакви основания, абсолютно никакви основания за опасения, че ще търним обвинения и упреци, че не сме закрепили конституционно защитата на правата на човека. Напротив, казвам: защитата със специални текстове по определени признаци.

Втората възможност, пред която сме изправени, е конституционното провъзгласяване и закрепване на равните права на всички граждани, на техните равни възможности и равни гаранции за защита на тези права, ако някой или по някакъв повод ги наруши или ограничи.

Световната конституционна практика, бих подчертал - демократичната конституционна практика, отчита и възприема, че признаците "етност", "религия", "раса" и т.н. не са особени критерии, които дават основание за специален режим и третиране.

С две думи: когато една конституция провъзгласява принципа на равенство и принципа на противопоставяне спрямо всякаква дискриминация по признаците "етност", "раса", "религия", "пол", тези два конституционно закрепени принципа поотделно и взети заедно сочат една ефективна защита, право на защита и гаранции за това спрямо всеки гражданин.

Този извод се налага и от разбирането, заложено в един друг принцип, а той е, че всяка нация е съвкупност от индивиди, желаещи да живеят заедно. Желанието да се живее общо е мотивирано и се съдържа във всеки един от нас, във всеки един човек, във всеки един отделен индивид, а не в отделни групи граждани, и то по определени признаци. Нещо повече, понятието "нация", нейната същност и нейните функции са произзали от край до край от идеята за национален и държавен суверенитет. Ето защо от принципа за държавен суверенитет произтича и разбирането, че всяко деление на нацията противоречи на здравия разум и на потребностите на обществото.

Това са мотивите ми, за да апелирам към всички вас, да изберем втората възможност, която имаме пред себе си. Тя се съдържа в предложени текстове, в "Основните начала" и глава втора - за правата и задълженията на гражданите. Принципно обобщена, конституционна защита и гаранцията на тези права е следната: неделимост на България; неделимост на националния държавен суверенитет; равенство на всички пред закона без разлика на произход, раса, религия и други признаци; недискриминация; принадлежност на всички към демократичната република.

Искам да ви припомня и да се позова на думите на уважавания от мен наш колега господин Стефан Радославов, който по мое мнение направи в своето експозе една блестяща аналогия за Левски и републиканските принципи:

"Нима Левски не виждаше България като република, в която всички да са равни пред закона?"

И още нещо, преди да завърша. Конституционно провъзгласената и закрепена защита на правата и свободите на гражданите ще трябва да се разпростре в цялото законодателство. Това трябва да стане и в Наказателния, и в Наказателно-процесуалния кодекс в случай на нарушаване принципите на равенство и недискриминация. Това трябва да стане в бъдещия трудов и социален кодекс, в закона за печата и т.н., и т.н.

Още веднъж изразявам убеждението си: всеки друг път за конституционно решение на този въпрос ще бъде дълбоко погрешен. Българската политическа история и грешките, които сме допускали в държавното ни строителство, доказва това.

Накрая искам да кажа, че сега, когато сме в епоха на активно разрушаване, два пъти повече трябва да съзиждаме.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩИ ВАН ГЛУШКОВ: Има думата за реплика господин Юлий Бахнев.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Господин председател, уважаеми народни представители, искам да направя една реплика по изказването на народния представител господин Шиваров. Единението може да бъде постигнато, единството на нацията може да бъде постигнато, когато всеки ще смята, че тази власт, тази Конституция, този закон защитава и неговите интереси. Само тогава можем да постигнем единство на нашата нация, да бъдем здрави и да се чувствуваме сигурни.

Господин Шиваров казва, че няма необходимост от друг път и други допълнения. Аз ще ви кажа, че вероятно ще се наложат дори други допълнения. Днес получих проект за европейска конвенция за правата на малцинствата. В европейското пространство искаме да влезем. Как ще влезем, когато лишаваме човека независимо от равенството пред закона. Какво е това равенство, когато нямаш право свободно да ползуваш своята култура и не искаме да запишем това право в Конституцията? Какво равенство ще чувствуваш, когато нямаш право да ползуваш свободно своя език или своята религия? За езика сме написали, за културата защо не искаме да напишем? Как можем да бъдем равни, когато срещу теб може да се води политика на асимилация, и то насилствена, и случайно да има такъв закон. А закон, който няма да противоречи на Конституцията, ще се прилага. И от такъв закон ние не сме гарантирани, когато няма да запишем в Конституцията никакви международни правила. Затова в Конституцията трябва да се отбележи, че всеки има право свободно да из-

ползува своята култура и да бъде свободен от политиката на насилствена асимилация.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: За реплика има думата господин Премянов.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми господин председател, дами и господа народни представители! По повод на направеното основно изказване, тъй като на реплика не мога да правя ответна, искам да подчертая, че когато още в предварителните обсъждания на проекта за Конституция изразявахме нашето отношение към основните принципи, заложили в нея, дебело подчертахме едно общо разбиране, което ни консолидираше като принцип, че българската нация е единна и неделима. В същото време подчертахме, че възприемаме като принцип признаването на всички права и свободи на личността. Аз не мога да разбера за какво става дума, когато обсъждаме един въпрос, който противоречи на досега възприетите и обсъждани в Комисията за изработване на проект за Конституция на България, принципи, заложили в нашата конституция като носеща конструкция. Да, права и свободи на всяка личност. Всеки човек независимо от неговата политическа принадлежност, езикова определеност, религиозна определеност и така нататък, принадлежащ към такава общност, се ползува с всички права и свободи, както в демократичното свободно общество. Но в България има една нация и тя е българската. И всички общности принадлежат към българската нация.

И много моля, господин Бахнев, вече правя не реплика, а пояснение към неговото изказване, да уважава тези принципи, които в Комисията за изработване на проект за Конституция на България в предварителното обсъждане възприехме като основополагащи.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Имате думата, господин Обретенов.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ (*от място*): Искам думата за реплика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Татарлъ, моля ви, на репликата реплика не може да се прави. Записан сте за изказване и ще можете да изразите становището си.

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ ОТ ДПС: А как дадохте преди малко думата за реплика на репликата? Значи за едната страна може, а за другата не.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Напротив, господин Премянов тълкуване и взе отношение към изказването на господин Шиваров.

Имате думата, господин Обретенов.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Уважаеми дами и господа, пред нас е проектът за бъдещата ни конституция, изготвен на базата на множество добре обмислени

проекти на отделни личности и на партии. Използуван е конституционният опит на водещите европейски страни. Възпроизведени са буквално цели текстове на техни конституции, както и такива от Всеобщата декларация за правата на човека и Международния пакет за граждански и политически права. В резултат на усилията на много специалисти и депутати се е получил един съвременен проект, годен да влезе в основата на бъдещата ни Конституция. И затова аз заявявам, че ще гласувам да бъде приет по принцип на първо четене. Но нека да оставим на бъдещите изследователи да говорят за неговите достоинства. Нашето задължение в този момент е да разкрием недостатъците му.

Какво ни прави най-общо впечатление в този проект при първия прочит? Ако допуснем условно, че всяка конституция е проникната от вътрешноприсъща, само на нея дуневност, то психоанализите на настоящия проект ще ни покаже интересни особености. Впечатлението е, че тя инстинктивно отрича и се брани от едно минало. Изрази като: "Никоя политическа партия не може да представлява осъществяването на международния суверенитет", или целият текст на чл. 11, ал. 2: "Нито една политическа партия и идеология не може да се обявява или утвърждава за държавна" не се срещат в други конституции. И тяхното наличие тук може да се обясни само като защитна реакция срещу едно тоталитарно минало. В същия контекст можем да обясним и вмъкването на глава първа "Основни начала" на текста на чл. 11, ал. 1: "Политическият живот в Република България се основава на принципа на политическия плюрализъм." Само в Испанската конституция от 1978 г. в чл. 6 е употребен този израз "политически плюрализъм". Без да е формулиран така ясно като принцип, както е в нашата конституция. И това е един факт, който показва, че народите, преживели тоталитарния режим, имат свръхчувствителност към възможни негови рецидиви. В утвърдените западни демокрации обаче политическият плюрализъм е толкова дълбоко утвърден в общественото съзнание, че се схваща като естествено състояние, което не се пуждае от регламентиране. Присъствието на такива текстове е закономерно с оглед спецификата на общественото ни развитие и трябва да се приветствува. Но добрата защитна реакция, за която споменах, е само срещу най-крайните прояви на тоталитаризма. В други насоки може би неволно се допускат негови рецидиви както в изразните средства, така и по същество.

Преди всичко това се отнася до подчертаната тенденция да се изгъква ролята на държавата като основен двигател на обществения живот. Това личи дори от тази редакционна особеност - честото повтаряне на термина "държавна". Тя се явява почти като одушевено същество, което закриля труда, здравето, пасърчава образованието, спестяванията и пр., и пр. Съществува ли такъв

обект "държава", явява ли се тя в едно лице или в триединство, като християнския Бог - никой не изяснява. Този стил е резултат от една неизживяна психическа настройка от близкото минало, когато държавната власт, обсебена от Комунистическата партия, беше напълно подчинила личността и я беше превърнала във вингче от една гигантска машина.

Според нашето разбиране обществото се състои от индивиди, свързани чрез закона в определени обществени отношения и именно личността е стожерът, около който трябва да се гради скелето на конституцията. И всички институции трябва да служат на тази цел. Това трябва да намери отражение съответно и в редакцията на текстовете, и в изразните средства, което е напълно възможно.

Друго, което прави впечатление от пръв поглед, е особено разширената глава първа "Общи начала". Тя представлява нещо като конституция. И в нея, според замисъла на съставителите са вилетени основополагащите принципи във всяка област на общественния живот, включително и тези на икономическата и социалната политика. Това е една особеност на проекта, която до голяма степен го отличава от повечето от действащите конституции. Подобен подход срещаме наистина в Италианската конституция, откъдето очевидно е взаимствувана идеята. Но в нашия проект този раздел е прекалено раздут в няколко посоки.

На първо място, възприетият подход на двойно регламентиране на някои принципи. В "Основните начала" повторно в глава втора "Основни права и задължения на гражданите". Така е уреден въпросът за сдруженията на гражданите в чл. 12 и чл. 42; за опазване на околната среда в чл. 15 и чл. 55; за правото на труд чл. 16 и чл. 40. Очевидно се е изхождало от разбирането, че в глава първа проблемите са формулирани като задължение на държавата и като общи принципи, а в глава втора като право на гражданите. Но това разкъсване едва ли е оправдано от логическа и сполучливо от редакционна гледна точка. То би могла в много от случаите да се избегне и от това проектът по мое мнение, само ще спечели.

Би могло изобщо да се помисли за по-голяма пестеливост. Например въпросът за човешкото достойнство е третиран в три текста - чл. 4, чл. 6 и чл. 29. Основният текст е всъщност чл. 6, ал. 1 - "Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права", който буквално възпроизвежда чл. 1 от Всеобщата декларация за правата на човека.

Наистина в останалите два текста въпросът за достойнството на човека е формулиран от друга гледна точка, като в чл. 29 се говори за право на достойнство. Това е логически неиздържано - да се говори за право на достойнство.

Достойнството на човека е даленост, която съществува и трябва да бъде защитена от Конституцията. И ако личността е фокусът, в който се концентрират целите на конституционните разпоредби, то нейното достойнство трябва да бъде изведено на първо място, така както сбито и ясно е казано в чл.1 от Конституцията на Федерална Република Германия. Достойнството на човека е неприкосновено, неговото уважение и закрила е задължение на цялата държавна власт. И нищо повече.

И на последно място, някои текстове от глава първа имат чисто декларативен характер. Като например чл.2, ал.2: "Териториалната цялост на Република България е неприкосновена".

Проблемите във връзка с конституцията са много, аз ще се сира само на един-два. С проекта се предвижда една нова за нас институция - Конституционен съд. Определено трябва да се приветствува това нововъведение, защото е израз на едно модерно виждане в съвременната конституционна теория и практика. Желателно е да се реши неговата компетентност, като му се даде възможност да приема и така наречените постановления за защита на нарушени права и свободи. Несполучливо, според мен, е уреден въпросът за изменение на Конституцията или евентуално приемане на нова конституция. Отдали сме дължимото на нашата традиция и отново възприемаме цялата идея на Великото Народно събрание. Бихме могли да помислим дали в нашето динамично време това е най-сполучливото решение. Модерните конституции дават доста разнообразни варианти за начините, по които регламентират конституционните промени. Но ако все пак надделят доводите, или по-скоро чувствата, в полза на Велико Народно събрание, по-добре е според мен да приемем класическия вариант, уреден в Търновската конституция.

Предложеният в проекта начин за избиране на Велико Народно събрание, според мен, е нелогичен и неприложим. То ще се състои от 200 народни представители от обикновеното Народно събрание, заседаващо, на които принадлежи правото да предлагат изменение на конституцията. Останалите 200 велики народни представители са избрани на допълнителни избори. Не е логично разрешаването на един и същ проблем от представители, избрани в различно време и вероятно при различна политическа обстановка. Може да се случи и вероятно ще се случи от един и същ избирателен район да бъдат избрани кандидати от двете групи, принадлежащи на различни политически течения или партии. И двамата денутати ще са с еднакви права, но при подобни случаи, очевидно общественото мнение е еволюирало и сега в района преобладават възгледите, застъпвани от допълнително избрания кандидат. Това смущаващо противоречие би се избегнало, ако се направи цялостен нов избор, така както

предвижда Търновската конституция. Освен това не всички детайли са премислени в предлагания вариант. Член 95 дава възможност на една четвърт от народните представители в обикновеното Народно събрание винаги да предизвикват свикване на Великото Народно събрание, което е много опасно и крие възможност за злоупотреба. Очевидно механично е пренесено изискването на чл. 143 от досега действащата Конституция, даваща право на една четвърт от народните представители да правят предложение за изменение на конституцията. Но това предложение се разглежда в сега действащата Конституция от самото обикновено Народно събрание и такива опасности за свикване, и то напразно, на Велико Народно събрание по въпроси, които не представляват такъв голям обществен интерес, може би, са избегнати.

Въпроси, които се застъпват от една малка група народни представители.

Също така не е ясно дали спира нормалната законодателна дейност на обикновеното Народно събрание, докато се приеме конституцията или нейното изменение. Това може да трае дълго, а според проекта обикновеното Народно събрание е постоянно действащ орган. Лимит на времето за помощията на Великото Народно събрание не е определен и не може да бъде определен, но е възможно мандатът на народните представители от обикновеното Народно събрание да изтече, преди да е завършила работата по изменението.

С това бих искал да завърша критичните си бележки по повод на предложението. Имам много други бележки по определени текстове, но аз апелирам към народните представители да се въздържат сега при първото четене от такива бележки. Тяхното място ще бъде при разглеждането на проекта на второ четене, където трябва да спорим по конкретните текстове.

Уважаеми дами и господа народни представители, различни исторически обстоятелства раждат конституциите на отделните нации и рядко те се пишат в спокойните кабинети на специалисти конституционалисти, въз основа на теорията и схващанията на определена школа. Много свършени проекти от гледна точка на логични конструкции са останали неприети от суверенните представителни органи на народа. И, обратно - в много от действащите конституции забелязваме непоследователности, непълноти, изразни несвършенства и дори противоречия и въпреки това те действуват, защото отговарят на едно-единствено, но абсолютно задължително условие - обществената необходимост. Обществената необходимост, наложила искането за изработване на нова конституция, се нарича пълно ликвидиране на всичко, свързано с идеите и практиката на 45-годишния тоталитарен режим, упражняван от комунистическата партия, и приобщаването на България към европейската цивилизация и към

ценностите, които тя е формирала от древна Гърция до ден-днешен. Доколко този проект адекватно отразява тези идеи, които безспорно движат общественият развитие, е истинският критерий за неговата годност да стане Конституция на бъдещата България. Съюзът на демократичните сили беше инициаторът на свикването на това Велико Народно събрание, за да бъде конституционно определен пътят на нашето развитие. В този проект, изработен от сравнително малка група хора, независимо от недостатъците му, са заложени ценни идеи и модерно виждане за държавно устройство, които са застъпени и в програмата на Съюза на демократичните сили. Въпросът е дали ще може да бъде по-добре и отстоян в пленарната зала този проект. Големият исторически парадокс - спечелването на миналогодишните юнски избори от партията, която в продължение на четири десетилетия не само потъкваше, но и направи всичко възможно да изтрие до корен идеите и ценностите на европейската цивилизация, поставя въпрос възможността да се осигури две трети мнозинство за конституцията. За конституция, действително отговаряща на надеждите за свободно гражданско общество. Не е тайна, че широки обществени слоеве се съмняват в годността на това Велико Народно събрание да изпълни историческата мисия, за която беше свикано. И тяхното безпокойство е основателно, защото, макар Българската социалистическа партия да декларира, че в идейно отношение стои на коренно различни позиции от своя имуществен праводател, твърде малко е променено на практика. И освен това неморално е да се отричаш от името на един човек и да приемеш наследството му. Стоящите отляво на тази зала трябва сериозно да се замислят върху този не само правствен, но и политически проблем. Приемането на Конституцията ще бъде пробен камък за истинските им намерения и стойността на декларациите.

Ние, депутатите от Съюза на демократичните сили, никога не ще отстъпим от принципите, гарантиращи свободата на личността и демокрацията и само когато тези принципи бъдат ясно и точно формулирани, проектът ще стане действаща Конституция.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: С изказването на господин Обретенов ще прекратим за днес дебатите по проекта за конституция, за да преминем към втора точка от дневния ред. Господин Джеров и представителите на Министерството на правосъдието, евентуално, ако желаят, да вземат отношение, министър Пенев представи четирите законопроекта преди няколко дни, ако си спомняте.

Преминаваме към разглеждането на точка втора.

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРОКУРАТУРАТА

Има думата господин Александър Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Дами и господа народни представители, господин председател! Този законопроект беше внесен за разглеждане. Министър Пенев като вносител изрази становището на правителството, както и лично като министър на правосъдието и като народен представител. От страна на Законодателната комисия аз изразих становището ѝ и ми се струва, че бихме могли, ако няма изказвания, да минем към гласуване на първо четене. Повторно не би трябвало да развивам аргументите, които развих при първо гледане на този законопроект.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря ви, господин Джеров. Има ли народни представители, които искат думата по предложения законопроект?

Моля всички народни представители да влязат в залата, тъй като ни предстои гласуване.

Не виждам народни представители, които желаят да вземат отношение. При това положение обявявам три минути за гласуване на първо четене на така предложения законопроект.

Господа народни представители, моля гласувайте законопроекта за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата. Гласувайте, господа! След това, моля седнете по местата си, защото продължаваме със следващите точки от дневния ред. Гласувайте, господа!

Резултат от гласуването: 196 народни представители подкрепят законопроекта, 1 е против и 3 - въздържали се. Проектозаконът за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата се приема на първо четене.

(Мотивите и текстът на законопроекта - Приложение 1,1)

Преминваме към разглеждане на точка трета:

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА УКАЗ N 1842 ЗА АДВОКАТУРАТА

Господин Джеров, имате ли някакви забележки по предложения законопроект?

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Аз нямам нещо да добавя. Така, както изтъкна и министър Пенев, и Законодателната комисия преди няколко дни - разсъждава се върху трудовия стаж, който е необходим, за да бъде назначено или да бъде прието едно лице за адвокат. И четирите законопроекта третираат една и съща материя и, разбира се, един юрист трябва да отговаря на едни и същи условия, когато той вече трябва да бъде младши съдия, младши адвокат и т.н. или да бъде съдия, прокурор и т.н.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря ви, господин Джеров, господин Павлов, имате думата, за да направите допълнение.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: От името на Министерството на правосъдието аз поддържам така внесения законопроект. Това беше изтъкнато вече по няколко повода. Това са четири законопроекта - взаимно обвързани - с незначителни промени, които се отнасят единствено и само до статута на младшите кадри. Съображенията вече изтъквах по друг повод, че това е опит да се развие правосъдната система като се даде възможност по-бързо да се извърши подмяната, т.е. по-лесно да могат да влязат млади кадри в правосъдната система, която в момента е в известна криза. Оказа се, че доста места не са заети. С четирите предложени законопроекта тази криза поне законодателно ще бъде преодоляна и да се наляваме, че по-бързо ще формираме тъй наречената трета власт.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата Мария Захариева.

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги. Присъединявам се към направените предложения, които обаче искам да допълня. Вярно е, че отдавна се говори за нов нормативен акт, регламентиращ адвокатската дейност, и то не указ, а закон. До приемането му обаче и тъй като досега не е постъпил проект в парламента са належащи според мен и други промени освен предлаганите. Конкретно предлагам да се отмени чл.18, ал.4, точка 2 от указа, който гласи: "Бюрото на Централния съвет на адвокатурата приема и заличава адвокати." Освен това чл.23, ал.3 и 4, които гласят: "Приемането на адвокати и младши адвокати се извършва с мотивирано решение на Бюрото." И четвърта алинея: "Решението на Бюрото, с което се приема или отказва приемането, се изпраща на министъра на правосъдието, който в месечен срок с мотивирана заповед го утвърждава или отменя." Предлагам тези две алинеи да се отменят, а ал.2 на същия текст, който в момента има следното съдържание: "Молбата за приемане се подава до Съвета на адвокатската колегия, който я изпраща на Бюрото на Централния съвет на адвокатурата с мнение" да приеме следната редакция: "Заявлението за приемане се подава до Съвета на адвокатската колегия", а втората част на изречението да отпадне. Смятам, че това е справедливо и демократично, тъй като ще разшири възможността за дипломираните юристи у нас да упражняват адвокатска дейност. Ще се създаде конкуренция между самите адвокати и гражданите ще имат по-голям избор при нужда от адвокати. Прави това предложение и с оглед на промените в Наказателно-процесуалния кодекс, относно увеличаване ролята на защитника, който се допуска наред с обвиняемия още при повдигане на обвинение-

то. Мисля, че по този начин единствено високият професионализъм ще бъде критерий за оценка на адвокатската дейност. Предложението ми е в духа на внесената на 11 февруари 1991 г. законопроект за изменение и допълнение на Указа за адвокатурата от Елена Кирчева и подписан от 71 народни представители от всички парламентарни групи. То би било и първата стъпка към свободната адвокатура, заложена в чл.141 от проекта за Конституция. Затова ви моля да ме подкрепите.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Павлов, имате думата за реплика.

ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Моля за извинение, но очевидно вие не сте разбрали правилно намеренията на Министерството на правосъдието. В момента на бюрото ми се намира новият проект за Закон за адвокатурата. Тези закони ще бъдат внесени и приети тогава, когато е мисляло второто четене на Конституцията.

Ние искаме една козметична промяна днес, за да си решим кадровите проблеми по отношение на младите колеги, а за цялостна промяна на статута на адвокатурата ще разискваме, да се надяваме, някъде към края на пребиваването си в тази зала. Така че моля да се има предвид това обстоятелство и днес да се занимаем единствено с предложените от Министерството на правосъдието промени.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Премянов има думата. Колеги, моля за внимание.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги народни представители! По много от текстовете на предлагания Закон за изменение на указа имам предложения (подготвил съм ги писмено), искам да подчертая главните от тях, за да не отнемам много време с участието си в тази дискусия. Главното в това, което предлагам, е да влезем в координатната система на нормите на международното право, което засяга темата за функциониране на адвокатурата и по-точно - Всеобща декларация за независимото правосъдие, приета от Организацията на обединените нации при участието на Комитета за правата на човека и Комисията по превенция срещу дискриминацията и защита на малцинствата, подписана в Милано през 1985 г.

Основното, което произтича от тях, е, че всяко лице, завършило юридическо образование, има право да упражнява адвокатска професия, като се явява в съда, както да консултира и представлява своите клиенти по правни въпроси.

За да възприемем това, към което неизбежно по принцип и като тенденция се стремим - да внесем хармония и синхрон с действащите норми, регламентиращо поведението, живота и обществените отношения с Европа,

предлагам да бъдат обсъдени предложенията, които правя, за изменение на Указ N 1842 за адвокатурата .

В чл. 23, ал. 1 предлагам да настъпи следното изменение: "Лице, което отговаря на изискванията на ал. 1 на предходния член, може да упражнява адвокатска дейност, след като се регистрира в окръжния съд."

Второ, ал. 2 се изменя така: "Молбата за регистрация се подава в окръжния съд."

Ал. 3: "Регистрацията или отказът да бъде извършена регистрация за адвокатска дейност се постановява с решение на окръжния съд. Решението на съда подлежи на обжалване пред Върховния съд."

Чл. 24 се изменя така: "Като адвокат може да бъде регистрирано лице, което е работило една година като младши адвокат, младши съдия, младши прокурор, нотариус, съдия-изпълнител, прокурор, следовател, арбитър, юрисконсулт, юрист в правен отдел и научен работник по правни науки."

Ал. 2: "За младши адвокат може да бъде прието лице, което няма стаж по предходната алинея. След изтичането на една година младшият адвокат придобива правата на адвокат, освен ако не е показал необходимите морални и делови качества." Давам на вашето внимание предложението, което съобщих, подчертавам, че то не е в пълния текст, но няма смисъл да огласявам някои неща, които по-скоро опират до точната и прецизна редакция.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Да, те ще се обсъдят в Законодателната комисия, господин Премянов.

Има думата господин Корнажев.

ПЕТЪР КОРМАЖЕВ: Господин председателстващ, госпожи и господа народни представители! Въпросът, който се постави за изменение статута на адвокатурата, беше обсъждан в Законодателната комисия и с гласуване бе отхвърлен.

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА (от място): Не е вярно!

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Можете да проверите стенограмата, ако искате ще ви я донеса следващата седмица.

Повтарям, беше отхвърлен с гласуване, което беше поискано от предложителите. Предстои да се внесе, говоря вече като председател на Адвокатския съюз, законопроект, който е цялостно изработен, и това, което каза колегата Павлов, трябва всички да го имат предвид.

СОНИЯ МЛАДЕНОВА: Искам думата за реплика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Заповядайте.

СОНИЯ МЛАДЕНОВА: Репликата ми е към господин Корнажев именно като председател на Адвокатския съвет. Господин Корнажев, в свободната па-

зарна икономика, когато клиентът трябва да определи качествата на този, който да го защитава, какво имате толкова предвид, господин Корнажев, да се сътезваме при равен старт? Освен това, защо заблуждавате общественото мнение, че Законодателната комисия е отхвърлила тази идея за свободна адвокатура? Напротив, Законодателната комисия от месец февруари и март предостави възможност на Министерството на правосъдието да внесе самостоятелен законопроект за цялостно решаване на структурата на адвокатурата. Такъв не беше направен и вие отлично знаете защо. Защото голяма част от софийската адвокатура се противопоставя на това - всички хора, които са завършили юридическо образование (това е изискване съгласно Всеобщата декларация за независимо правосъдие) да могат да бъдат адвокати и да участвуват в защитата, в правосъдието в нашата страна.

Ще сира дотук, като подкрепям идеята, внесена от социалистите в парламента, за свободна адвокатура. Колеги, които ни слушате отъвън, ние сме за това да няма адвокатска гилдия, защото, ако Георги Марков беше прав, като казваше, че съдиите и прокурори те се назначаваха с разрешението на Велко Палин и неговия отдел в Централния комитет, уважаеми колеги, спомнете си, че за да станеш адвокат в България, се искаха не какви да е връзки в Политбюро и не в цялото Политбюро, а на неговия "каймак". Затова, знайте ние сме за свободна адвокатура и сме за това в българското право да се прилагат разпоредбите на международните стандарти.

Подкрепям направеното предложение от Красимир Премянов и колежката Мария Захариева и ви моля да го гласуваме по принцип. *(Частични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Корнажев, имате право на душлика.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Моля да чуете следното: Аз съм подписал и внесъл преди пет месеца като председател на Адвокатския съюз, законопроект, обсъден на общо събрание на Адвокатския съюз тъкмо за свободна адвокатура.

СОНИЯ МЛАДЕНОВА *(от място):* Не е вярно!

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Той е разладен на всички членове на Законодателната комисия, а този, който не го е чел, си е негова работа. Това - едно.

Второ, специална комисия в Министерството на правосъдието изработи проекта, за който каза колежката Павлов, който чрез Министерския съвет ще дойде тук, в който има също абсолютно свободна адвокатура.

Ще завърша със следното, което казах и в Законодателната комисия, доживяхме прокурори и съдии да се грижат за свободата на адвокатурата. Това е смело! *(Частични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Имате думата за реплика на законопроекта.

МАРИЕЛА МИТЕВА: Колеги, моля да погледнем на въпроса не по начин, че съдиите и прокурорите се грижат за правата на адвокатурата, а че ние всички тук се грижим за това гражданите да могат свободно да избират кой, завършил юридическо образование, да ги защитава в съда. Още повече, че в Конституцията, чийто проект обсъждаме сега, се предвижда пряко действие на международноправните норми, които ние сме възприели в българското законодателство. Имайки предвид Всеобщата декларация за независимо правосъдие, в която е записано, че всяко лице, завършило юридическо образование, има право да упражнява адвокатска професия, като се явява в съда, както да консултира и представлява своите клиенти по правните въпроси, с която се сблъсква тезата за адвокатската гилдия, ние, мисля, че трябва да направим първата крачка към тази норма - да освободим адвокатурата от адвокатската гилдия, да създадем възможност на всяко лице, завършило юридическо образование, да може да бъде адвокат.

Още повече, идеята за свободна адвокатура е в съответствие и с принципите, ако щете и на пазарната икономика. След като всеки адвокат може да договаря с клиента си (разбира се, в определени рамки) цената на неговата услуга, то защо той да не може да избира между повече адвокати независимо от това, дали адвокатската гилдия признава правото на тези лица да бъдат адвокати?

Ето защо, аз съм гвърдо за свободна адвокатура, а не знам дали е удобно да припомня на колегата Корнажев, че в предизборната платформа на Съюза на демократичните сили свободната адвокатура беше провъзгласена като принцип и като идея, която те ще отстояват.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Имате думата за реплика.

СТЕФАН НЕШЕВ: Искам да попитам преждеговорившата - впечатление ми направи, че българските социалисти искат в едното дело прокурорът да бъде прокурор, а в другото - адвокат. Така ли трябва да разбирам свободната адвокатура? *(голямо оживление, смях и протести от много депутати)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата господин Карадимов. *(Оживлението продължава)* Очевидно е оживлението в залата, но моля с внимание да изслушаме ораторите.

РОСЕН КАРАДИМОВ: Уважаеми колеги народни представители, след като всички от тази трибуна декларират, че са за свободната адвокатура, не виждам къде е проблемът сега да приемем изменението в закона?

Предлага се изменение на указа за адвокатурата, което така или иначе (аз не зная какви са били мотивите на министерството) не е издържано не само от гледна точка, че не позволява свободната адвокатура, но защото оставя текстовете, които според мен са нелогични. Вярно е, че господин Павлов защитава усърдно проекта на правителството, но вижте какво пише в чл. 15, ал. 2: "Централният съвет на адвокатурата се състои от адвокати, избрани от общото събрание на адвокатските колегии и така нататък... (Прескачам) по един представител на Министерството на правосъдието, Единния център за науките и подготовката на кадрите по право (разбирай Ярослав Радев), Централния съвет на съюза на юристите и Централния комитет на профсъюза на работниците в административните учреждения и обществените организации."

Да не говоря за чл. 27 на същия указ, който например твърди и който не е променен, че адвокатът е длъжен да спазва безупречно правилата на социалистическия морал и така нататък - мога да разисквам по указа още дълго време.

Относно изказването на господин Корнажев - той е прав, че беше гласувано в Законодателната комисия, но не е прав, че беше гласувано да бъде отхвърлен законът и моля действително да погледнем стенограмата. В Законодателната комисия беше внесен по надлежния ред законопроект. Този законопроект между другото не е подписан само от социалисти, тук прозвуча и името на госпожа Кирчева. Зад него мога да денозирам подписите на всички преподаватели в Юридическия факултет... (господин Павлов, виждам, че ще ме репликирате), които и досега нямат право да се явяват като адвокати. Нещо повече, министерството не е последователно, защото в Закона за устройство на съдилищата вие давате право на преподавател в Юридически факултет да бъде съдия, а с промяната на указа не му давате право да бъде адвокат. Все пак вярно е, че страните са равнопоставени в един процес, но струва ми се, че при аргументи от по-силното основание, след като той може да бъде съдия, би трябвало да може да бъде и адвокат.

Нещо повече, със сегашния текст на указа вие забранявате на преподавател в Юридическия факултет да дава писмено становище по адвокатска защита, а това право му е възможно само с разрешение на директора на Единния център за науките, държавата и правото, затова казах - разбирай Ярослав Радев. Това са пълни анахронизми.

В Законодателната комисия надлежно беше внесен законопроект. Този законопроект не беше отхвърлен, а се постави въпросът да бъде смет засега от дневен ред, докато бъде представен проектът на правителството. Тогава между другото в присъствието на министър Пенев, беше декларирано, че до края на месец февруари проектът на правителството и по-скоро на министерство-

то ще бъде представен. Това беше единственият аргумент на Законодателната комисия да реши да снесе от дневен ред, а не да не гласува въпросния Закон за адвокатурата. Краят на февруари мина много отдавна и ако прочетете стенограмата, ще видите моето изказване. Там аз казах, че не съм съгласен така да се процедира. Трябва бързо да дойде законопроекът на министерството, но аз казах, че от този ден за мен тече 14-дневният срок, който е фиксиран в Правилника за организация на работата на Великото Народно събрание, в който срок Законодателната комисия, след като е сезирана, е длъжна да се произнесе по законопроекта, макар и отрицателно. Гласуването тогава беше само да се снесе от дневния ред.

Този 14-дневен срок мина много отдавна. Законопроектът не е внесен. Благодаря за декларациите, че той е готов, но повече нямам вяра на Министерството на правосъдието, че ще го внесе и имам чувството, че въпросът умишлено се бави. Ето защо аз ви предлагам да гласуваме на първо четене законопроекта. Преди второто четене нещата могат да бъдат огледани, но нека вече да не решаваме въпросите задкулисно и нека въпросът да получи публичност. *(Частични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Павлов, ще ви дам думата накрая. Може би и някои други колеги ще искат да вземат отношение.

Давам думата на господин Иван Първанов.

ИВАН ПЪРВАНОВ: Уважаеми колеги, задавам си въпроса, защо един съдия да бъде назначен за съдия само ако притежава делови, тоест професионални качества, и да бъде нравствено издигната личност? Че не може да бъде прокурор този, който е развратник или пияница, а адвокат може да бъде пияницата и развратникът. Защото тъкмо това се цели при една разрешителна система. Там, когато се разрешава, не се проверяват никакви професионални и морални качества на кандидата, нещо повече - регистриран, той вече не подлежи на абсолютно никакъв контрол от страна на организираното съсловие на адвокатурата. Ще добавя, че в проекта на новата Конституция има изричен текст. Той гласи, че адвокатурата е свободна, независима и най-важното - самоуправляваща се. Следователно тя ще се подчинява както всяко едно съсловие на определени правила за практикуването на тази професия. Въвеждането на регистрационната система ще разруши тази организация. И ще ви дам един пример. След Освобождението българската адвокатура биде ликвидирана и съсипана именно чрез регистрационна система. Всеки образован, необразован, грамотен, неграмотен можеше да стане адвокат. И оттам дойдоха тия нисания от известните нам автори Михайловски, Елин Пелин - за адвокатите.

Така че, моля ви, отново да огледате добре тези възражения и да отклоним засега това предложение. Още повече, законопроектът за адвокатурата е готов. Той даже беше обсъден. Министерството на правосъдието го изготви и беше внесен в Централния съвет на адвокатурата и там беше обсъден. Така че въпросът е може би на дни - той да постъпи в Бюрото на Великото Народно събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Стефан Стоилов иска думата.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Моля да ме извините, не съм юрист, но ще изходя от един по-общ принцип. Всички ние през тези десет месеца сме за прилагане на европейските стандарти в законодателството, в цялата социална, политическа практика и едва ли някой ще възрази. Аз ви предлагам нищо повече от това и в тази област да бъдат приложени европейски стандарти. Няма защо да направим изключение там, където действа механизмът на някои специфични интереси и съображения, и същевременно да шледираме, че сме за прилагане на тези европейски стандарти. Та, очертава се, господа и госпожи, някъде на рубежа на 1997-1998 г., както бяха направени тези изявления от унгарския министър-председател, страни като България да бъдат на подстъпите към Европейската икономическа общност. Моля ви, да прилагаме и в случая тези европейски стандарти.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Думата има госпожа Сбиркова. Имам чувството, че всички юристи в парламента ще вземат думата по този въпрос.

РОСИЦА СБИРКОВА: Наистина е така. Много колеги, практикуващи юристи, ще искат вероятно да изкажат своето мнение по този проблем, който тук поставиха колегите Захариева и Премянов. Имам решлика към уважавания от мен колега Иван Първанов. И аз разчитам много на неговата логична мисъл и затова, че той нямаше да противопостави по този начин качествата на съдиите и прокурорите, от една страна, и качествата на адвокатите.

Господин Първанов, задължително към прокурора и съдията трябва да имаме високи държавни изисквания. Тоест държавата трябва да постави високи изисквания към качествата - морални, делови, професионални, затова защото те изпълняват една високо отговорна държавна функция. Напълно съм съгласна с вас, че и адвокатите трябва да притежават такива високи качества, но нека все пак в условията на една пазарна икономика представим на клиентите възможността свободно да избират на кой адвокат да предоставят своята защита. А защо да не предложим, че аз бих искала като гражданин да ме защитава и един човек, който е с не особено добро поведение в обществото, но ина-

че е прекрасен специалист, познаващ добре законите и ползващ всички други свои качества в един съдебен процес. Клиентите сами ще бъдат тези, които ще отсеят качествата на адвокатите, на които ще доверят своите интереси.

Втората ми реплика е - вие тука си позволите една аналогия с годините в началото на века, когато всеки образован, необразован, можец или не се е регистрирал като адвокат. Ние сега не поставяме такива възможности. В законопроекта задължително ще се впише, че всеки, който ще се регистрира за адвокат, трябва да има завършено юридическо образование и да е прекарал задължителния минимален професионален стаж. Така че нека да не конфронтираме изискванията, които трябва да се поставят към едни или други практикуващи юристи.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Първанов, моля ви, вие се изказахте. Тези дебати ще продължите в Законодателната комисия. А сега ще гласуваме законопроекта на първо четене. Иначе, ако започнем да разменяме реплики, ние можем да продължим до утре сутринта. Думата има господин Кръстанов.

ДИМИТЪР КРЪСТАНОВ: В Комисията по правата на човека ние водим един доста продължителен спор по този въпрос, който сега се обсъжда. За мен той е принципен въпрос. И той засяга както правата на човека, така и международните стандарти, за което беше казано тук според мен достатъчно. Но този въпрос в много по-голяма степен засяга премахването на една норма, или на един режим, който съществуваше по време, което всички тук критикуваме. Учуден съм именно от това. В онова време, с което искаме решително да се разделим, имаше неща, с които всички сме съгласни да се разделим. И няма никакви противоречия. Но има неща, които според мен опират повече до интересите на определени кръгове - съвсем откровено искам да го кажа тук. Ние не можем и продължаваме да търсим решение на тези въпроси. Защо един правоспособен юрист да не може да излезе на пазара на труда свободно и не само да направи това, както подобно право се предоставя на негови колеги инженери, лекари, учители, икономисти и т.л. Питам защо? За мен това е анахронизъм. Разрешителният режим за адвокатската практика е анахронизъм. Той поставя в дискриминирано положение юристите в нашата страна.

И на второ място - защо ние искаме да лишим гражданите в едно гражданско общество от тяхното право да избират този правоспособен специалист, който ще защитава техните интереси. Мен могат да ме изберат като инженер да свърша една конкретна работа във връзка с моята специалност, а моят колега юрист не може да бъде избран свободно на пазара на труда.

ИВАН ПЪРВАНОВ (*от място*): Той може да бъде занаятчия или тенекеджия.

ДИМИТЪР КРЪСТАНОВ: Не може да бъде тенекеджия, господин Първанов. В никакъв случай. А няма един лекар е тенекеджия, когато той осъществява свободно правото си на труд и може да се регистрира?

ИВАН ПЪРВАНОВ (*от място*): Но на него му се разрешава да упражнява частна практика, а не се регистрира.

ДИМИТЪР КРЪСТАНОВ: Вижте, ние с вас спорим доста по този въпрос. Но аз бих задал въпроса по друг начин - откъде накъде някой в един централен орган, например Научно-техническото дружество по транспорта в София ще определя колко инженери по транспорта в Смолян да упражняват своята професия, тяхната численост и разделянето на един определен пазар на отделни сектори, както и възможността да заработват определено равнище на трудово възнаграждение. Анахронизъм е! Не мога да се съглася с това!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩИ ИВАН ГЛУШКОВ: Преди да гласуваме на първо четене, давам думата на Николай Павлов в качеството му на представител на Министерския съвет.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Дами и господа! Очевидно ние навлизаме в една територия, в която не биваше да влизаме. Защо? Аз ви съобщих съображенията на Министерството на правосъдието, че тогава, когато гласуваме конституцията, където се урежда въпросът за формирането на съдебната власт, където всички проблеми, свързани със съд, прокуратура, адвокатура трябва да бъдат решени, и то комплексно и един път завинаги. Тези законопроекти са готови в момента, обсъдени са на всички нива, трябва да бъдат внесени в Законодателната комисия. Ние изчакваме да започне сериозната работа по конституцията, защото, ако нямате нищо против, в проекта за конституция има два изрични текста, които формират общите принципи за съществуването на адвокатурата. Но не само това. Пак ви повтарям, има готов закон за устройство на съдилищата, има готов закон за адвокатурата, има готов закон за полицията. Ако днес ние гласуваме новите законопроекти, за които ви говоря, ние нямаме конституционна основа. Не разбирате ли това? Не се опитвам да придавам какъвто и да било политически привкус. Днес гласуваме четирите законопроекта, които бяха в законодателния пакет на господин Луканов. Това е същият този пакет. И ако си спомняте, и тогава, и сега, едно и също съображение се поставя като мотивиращо и водещо - то е да може по някакъв начин да се разреши един кадрови проблем, който съществува обективно. Сега ние спъваме, извинете ме, с малко користните нагласи на определени колеги, които искат да разрешат предварително един въпрос, който така или

иначе ще бъде разрешен, да се наляваме, от същото това Народно събрание. Защото в плановете на Министерството на правосъдието е предвидено успоредно с третото четене на конституцията да влязат и тези закони и те да бъдат прогласувани. Защото иначе ние ще създадем конституция, ще създадем трета власт - съдебна, а няма да имаме законова основа за тази власт. Но сега имаме конституционната пречка да бъдат приети онези законопроекти. Затова ние се задоволяваме само с, пак повтарям, козметична промяна, и то в редакцията, предложена преди повече от половин година.

Тези колеги, които очевидно проявяват вкус към адвокатурата, не могат по пътя на една промяна да потърсят собственото си място в бъдещия живот на юристите в България. Така или иначе те ще участвуват и в разискванията по въпроса на специализирания вече закон за адвокатурата и ще могат свободно и спокойно да изложат становището си. Аз не виждам защо трябва да се създават мними пречки тогава, когато бяхме тръгнали по пътя на едно уж разумно гледане на законодателната ви дейност.

Апелирам още веднъж за по-съдържано разискване и моля народните представители да проявят добра воля и да гласуват на първо четене предложеното изменение.

СТЕФАН СТОИЛОВ (от място): Няма защо да ни строявате сега!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Джеров има думата.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Уважаеми колеги, извинявайте, но ще си позволя малко по-откровени разсъждения пред вас. Юрист съм не от вчера. Мисля, че познавам законодателството. Струва ми се, че трябва да разбираме какво значи промяна на един закон и съвсем болно ми е, когато слушам изказванията на юристи, които работят като такива, да говорят с такова непознаване на законодателната работа и на законите, които атакуват. Как може, след като има една цел на промяната на закона, ние да прехвърляме и да търсим други цели? Или да кажем, че това е по-малкото. Как може да се иска промяна на два текста и ако ги приемем, с това да сметем, че правим изменението, а да забравим цялата структура на указа? Моля, колегите юристи, които се изказват, да погледнат закона, а не да атакуват отделни текстове. У нас е създадена система на колективи, а не на свободна регистрация. Ако трябва да изкажа моето становище, аз съм за абсолютно свободна адвокатура. Разбира се, подкрепям това и ще го подкрепям. Но как може да се иска тук да променяме два или три текста, а да забравим цялата структура на указа!

Пак повтарям, указът създава колективи. Какво значи свободна регистрация? Това значи анти указ. Или ако правим нещо, ще го правим цялостно. Как

може да се позволи тук да се правят изказвания за промяна на два текста, а да се забравят тридесет други. Това е неюридическо изказване на колегите, особено на колегите прокурори, които застанаха преди малко тук.

Затова, когато юристи и членове на Законодателната комисия правят предложения за промени, нека първо да прочетат закона и тогава да застанат тук.

Това беше само като увод, извинявайте за по-голямата рязкост.

Пак повтарям, Министерският съвет и Министерството на правосъдието чувствуват остра нужда от това да се променят няколко текста в четирите закона, съответно двата указа, извинявайте за непрецизността, за да се създаде възможност по-младите кадри да влязат по-напред в работата на съответните правораздавателни органи.

Затова, много моля, законите да бъдат гласувани така, както са предложени от Министерския съвет, съответно преработени от Законодателната комисия, за да отговорим именно на онази нужда, за която апелира към нас министърът на правосъдието.

(Ръкопляскания в опозицията. Росен Карадимов иска думата)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Карадимов, вие изразихте вашето становище. Предлагам да гласуваме законопроекта на първо четене. Тези дебати ще ги продължите в Законодателната комисия. Вие пренесохте отново дебатите от Законодателната комисия в пленарната зала. *(Росен Карадимов настоява да му бъде дадена думата. Депутатите от БСП го подкрепят)*

Добре, имате думата за реплика.

РОСЕН КАРАДИМОВ: Аз се извинявам, не бих желал да спирам работата по такъв начин, но понеже тук се отправят доста тежки обвинения, че не сме чели указа, длъжен съм да отговоря. Ами чели сме го, разбира се! Когато съм взел подписите на преподавателите от цял Юридически факултет за промяната, не мога да не го прочета; когато е внесен законопроекът от госпожа Кирчева, не мога да не го прочета; когато е внесен още един законопроект от група народни представители, не мога да не го прочета! Вярно е, че се получават малко неколегиялно да спорим в пленарната зала. Но това е така, защото в Законодателната комисия са блокирани механизмите за обсъждането на законопроекта. Защото аз ви казах, че го отложихме от дневния ред и че след 14 дни Законодателната комисия е длъжна да се произнесе по него. Ами това е законопроект от народните представители, това не е от филан кишията! Нали има правилник, нали има парламентарна процедура! Три законопроекта стоят вече три месеца, отхвърлени временно от комисията, и по тях няма становище. Не-

ка тя се произнесе отрицателно, нека поименно се гласува и да се съобщи гук кой е гласувал против този законопроект. Но там са блокирани възможностите за обсъждане. Затова се принуждаваме и тук да поставим един такъв проблем, тъй като той е важен. Аз пак казвам: основната цел е проблемът да получи публичност. Нека цялата юридическа колегия се произнесе. Предполагам, че ако не ние, то поне тези, които са извън Народното събрание, от време на време четат указите и законите. *(Ръкопляскация в блока на Българската социалистическа партия)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Предлагам законопроектът да бъде гласуван на първо четене, а след това тези дебати ще продължат в Законодателната комисия преди второто четене.

РЕПЛИКИ ОТ ЗАЛАТА: А предложенията?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Като се вземат предвид и предложенията, направени по време на дебатите. Това е естествено.

Моля народните представители да гласуват предложението за изменение и допълнение на Указ N 1842 за адвокатурата.

С 221 гласа за, 1 против и 4 въздържали се законопроектът за изменение и допълнение на Указ N 1842 за адвокатурата се приема на първо четене.

Преминваме към точка четвърта от дневния ред:

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА УКАЗ N 1138 ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ЕДИНЕН СЛЕДСТВЕН АПАРАТ ПРИ МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Господин Джеров, желаете ли да кажете няколко думи? Заповядайте.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Уважаеми колеги, съвсем накратко Указ за изменение на Указа за единния следствен апарат. Когато Законодателната комисия, разбира се, съвместно с ръководството на Министерството на правосъдието разработи трите досега обсъждани законопроекти, естествено трябваше да насочим нашия поглед и към нормативния акт, който урежда единния следствен апарат. Ние установихме, че няма правна норма, която да поставя изискването за това, кой може да бъде назначен за следовател. Решихме, че ще бъде правилно в края на краищата да има едно ограничение, да се знае кой може да бъде назначен за следовател и кой не. Поради това предлагаме така редактирания пред вас чл. 7 в този му вид. Същевременно предлагаме нов член 7а, в който е указано, че може един юрист да бъде следовател едновременно с упражняване на други функции.

Моля, така предложеният законопроект да бъде гласуван на първо четене.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има ли народни представители, които искат да вземат думата по предложения законопроект? Един-

ният следствен апарат не предизвиква такъв интерес очевидно в сравнение с адвокатурата. Има ли желаещи? Не виждам.

Моля колегите да са готови за гласуване на първо четене.

Гласуваме законопроекта за изменение и допълнение на Указ N 1138 за създаване на единен следствен апарат при Министерството на вътрешните работи.

Моля гласувайте, госпожи и господа народни представители!

С 209 гласували за, нито един против и 3 въздържаха се законопроектът за изменение и допълнение на Указ N 1139 за създаване на единен следствен апарат при Министерството на вътрешните работи се приема на първо четене.

(Мотивите и текстът на законопроекта - Приложение N 2, I)

Преминаваме към точка пета

ВТОРО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА УСТРОЙСТВО НА СЪДИЛИЩАТА.

Спомняте си, че преди около десетина дни приехме този законопроект на първо четене.

Господин Джеров, ако обичате, можем да започнем член по член с тези поправки и допълнения, които бяха предложени - минимални, доколкото си спомням.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Уважаеми колеги, предстои гласуване на второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за устройството на съдилищата. Той е раздаден още по-рано на всички народни представители. Можете да следите. Ще започнем от параграф 1.

Предлага се промяна на чл. 61, ал. 3 от Закона за устройството на съдилищата. Какво е съдържанието на сега действащата ал. 3, за да знаете всички за каква промяна става дума. Член 61, ал. 3 в момента гласи: "Младшите съдии се избират от Държавния съвет за срок от две години. По предложение на министъра на правосъдието Държавният съвет може да продължи срока до една година."

Предлага се нова редакция на чл. 61, ал. 3: "Младшите съдии се избират от Народното събрание за срок от една година. Министърът на правосъдието може да продължи срока с още до една година."

Това е предложение по параграф 1.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Бележки по този параграф? Няма.

Преминаваме към гласуване. Моля ви гласувайте, господа, така докладвания параграф!

Господин Стамболийски, вие сте близо до вратата, дали можете да помолите колебасщите се да влязат?

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ (от място): Имаме кворум.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Разбира се, че имаме кворум. Въпросът е да бъде по-убедителен.

С 207 гласували за, 3 против, 1 въздържал се, приема се.

По-нататък, господин Джеров!

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Параграф 2, в чл. 65 се правят следните изменения.

Първо, точка 2. Сегашното съдържание на точка 2 е: (говорим за съдии - може да бъде избран) - "Да е прекарал едногодишния стаж в съд, арбитраж или юридическа консултация".

Предлага се тази точка да добие следната редакция: "Да е прекарал законоустановения стаж в съд, прокуратура, арбитраж или юридическа консултация."

Предлага се точка 3, която гласи: "Да е издържал теоретико-практическия изпит за успешно завършен стаж, когато е стажувал след получаване на диплом за висше юридическо образование."

Предлага се да придобие следната редакция "Точка 3. Да е издържал теоретико-практическия изпит за успешно завършен стаж."

И предлага се и точка 6 да се измени. Досегашното съдържание на точка 6 е: "Да има необходимите политически, морални и делови качества."

Предлагаме да се измени: "Да има необходимите морални и делови качества."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Уточняванията са съвсем логични. Има ли предложения? Няма.

Гласуваме, господа, параграф 2, корекция в чл. 65 така, както е докладвано. Гласувайте ви моля!

201 гласували за, никой не е против, 1 се въздържа. Приет е параграф 2.

По-нататък, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Параграф 3. Предлагаме да се създаде нов чл. 65а. Самото заглавие ви подсказва какво търсиме да постигнем. Несъвместимост на съдебната длъжност.

Член 65А: "Съдия не може едновременно:

1. Да бъде народен представител;
2. Да упражнява адвокатска професия;
3. Да заема държавна платена или почетна длъжност или служба освен преподавателска във висше учебно заведение;

4. Да упражнява търговия или такова занятие, което е несъвместимо със съдийското звание;

5. Да бъде притежател, издател и редактор на политически вестници или списания;

6. Да притежава концесии или предприятия, да бъде управител, представител или пълномощник на търговско дружество, член на управителен съвет или контролор на такова дружество, или какъвто и да било, макар и временно, и безплатно, негов орган."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е принципът на несъвместимостта, както сега уточнявам.

Има ли бележки?

Моля ви гласувайте така докладвания текст на параграф 3.

207 гласували за, никой не е против, 3 се въздържат.

Следващият текст, господин Джеров!

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Параграф 4, с две промени в чл. 66. Тук са същността и целта на промяната.

Сега действащата ал. 1 на чл. 66 гласи: "За районни съдии могат да бъдат избирани лица, които са прослужили две години като младши съдии, съдия-изпълнители, нотариуси, а за по-главните съдебни длъжности в районен, окръжен или военен съд, които са прослужили на непосредствено по-ниска съдийска длъжност или като повишени в съответния ранг най-малко две години."

Предлагаме: Ал. 1 се изменя така:

"Ал. 1. За районен съдия може да бъде избрано лице, което е прослужило една година като младши съдия, съдия-изпълнител, нотариус, а за по-горните съдебни длъжности в районен, окръжен или военен съд, което е прослужило на непосредствено по-ниска съдийска длъжност или като повишено в съответния ранг най-малко две години."

Втора промяна в чл. 66, ал. 6 се изменя. Алинея 6 сега гласи: "По изключение, когато няма кандидат с необходимия стаж, за районен съдия може да бъде избрано лице, което е прослужило най-малко една година като младши съдия или младши прокурор."

Предлагаме ал. 6 да се измени така:

"Ал. 6. По изключение, когато няма кандидат с необходимия стаж, за районен съдия може да бъде избрано лице, което не отговаря на изискването по ал. 1."

Това е предложението.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви. Това са корекциите по 1 и 6 алинея на чл. 66. Има ли становища, бележки? Няма.

Моля ви, господа народни представители, гласувайте докладвания параграф 4!

Приема се параграф 4 с 209 гласували за, 2 против и 1 въздържал се.

Следващият параграф 5.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Параграф 5 е в същата насока. Предлага се ал. 2 на чл. 67 да се измени. Първо да ви прочета сега действащата редакция.

Член 67, ал. 2: "Младши съдия, който е прослужил една година, може да бъде командирован от министъра на правосъдието да изпълнява длъжността районен съдия."

Предлагаме: "Младши съдия, който е прослужил 6 месеца, може да бъде командирован от министъра на правосъдието да изпълнява длъжността районен съдия."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е промяната в чл. 67, ал. 2. Бележки? Няма.

Гласувайте ви моля! Приема се параграф 5 с предложената промяна със 198 гласували за, 4 против, въздържали се няма.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Параграф 6, чл. 68 се изменя така: Ал. 1. "Министърът на правосъдието назначава за срок от 6 месеца за стажант-съдия при окръжните и военните съдилища български граждани, които отговарят на изискванията по чл. 65, точка 1, 4, 5. По изключение министърът на правосъдието може да назначи за стажант-съдия чужд гражданин."

Ал. 2. "Стажант-съдия, който е прослужил 3 месеца, може да бъде командирован от председателя на окръжния съд да изпълнява длъжността съдия-изпълнител или нотариус."

Ал. 3. "След завършване на стажа, стажант-съдията полага теоретико-практически изпит."

Това е предложеният нов чл. 68.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е текстът, съдържанието му не буди колебание, така е.

Моля ви гласувайте!

Параграф 6 се приема със 197 гласували за, 2 против и 3 въздържали се.

Сега заключителните разпоредби, господин Джеров, наведнъж.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Смятам, че те няма да събудят съмнение относно тяхната правилност.

"Заключителни разпоредби

& 7 Студентите, завършили семестриално, но незапочнали стажа до влизане на този закон в сила, се назначават за стажант-съдии след полагане на държавния изпит.

& 8. Заварените стажант-юристи завършват стажа си по досега установения ред, като продължителността на стажа се намалява до 6 месеца, ако остатъкът му е по-дълъг.

& 9. Във всички нормативни актове думите "стажант-юрист" и "стажант-юристи" се заменят с думите "стажант-съдия" и "стажант-съдии".

Изпълнението на този закон се възлага на министъра на правосъдието."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има ли белажки по параграфи 7, 8 и 9 от заключителните разпоредби? Няма.

Моля ви гласувайте трите параграфа едновременно.

208 гласували за, 1 против и 3 въздържали се - ето по този начин, уважаеми госпожи и господа народни представители, обявявам законопроекта за изменение и допълнение на Закона за устройство на съдилищата за приет. (*Ръкопляскания.*)

(*Текстът на закона - Приложение N 3, II*)

По време на първоначалните разисквания нямаше предложения по законопроекта за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата. Предложението е на днешното заседание той да бъде разгледан и гласуван на второ четене. Моля ви да гласуваме това процедурно предложение. Гласувайте!

202 гласа за, 2 против и 3 въздържали се, така ще бъде - второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата.

Има думата председателят на Законодателната комисия господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: В случая смятам, че няма какво да добавя. Законопроектът е приет на първо четене. Предложение за промени няма и поради това ще го гласуваме така, както беше предложен от Законодателната комисия в съгласие с ръководството на Министерството на правосъдието.

И четирите проекта са разработени съвместно от Законодателната комисия и ръководството на Министерството на правосъдието.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Имате думата господин Джеров текст по текст.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Закон за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата.

Параграф 1. в чл. 19 се правят следните изменения:

В ал. 1 се създава нова точка 10:

"10. Прокурор в районна прокуратура."

Точка 2: Точка 10 става точка 11.

Това е предложението за изменение на чл. 19.

ПРЕДСЕДАТЕЛТ С ВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има ли предложения по предложението? - няма. Моля ви, гласувайте параграф 1 така, както е докладван.

С 207 гласа за, няма против и 2 въздържали се параграф 1 се приема.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Параграф 2 засяга чл. 21. В чл. 21 се правят следните изменения:

Първо, точка 3 се изменя така:

"3. Издържал теоретико-практически изпит за успешно завършен стаж."

Второ, точка 6 се изменя така:

"6. Да има необходимите морални и делови качества."

Това е в съответствие с преди малко гласуваното изменение на Закона за устройство на съдилищата.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има ли бележки? - няма. Моля ви, гласувайте параграф 2.

От 205 участвували в гласуването, толкова са за, няма против, няма въздържали се.

Следващият текст, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Параграф 3, тук продължава съответствието с направените преди това изменения в Закона за устройство на съдилищата.

Създава се чл. 21а със заглавие "Несъвместимост на прокурорска длъжност".

"Чл. 21 а. Прокурор не може едновременно:

1. Да бъде народен представител;
2. Да упражнява адвокатска длъжност;
3. Да заема държавна платена или почетна длъжност, или служба освен преподавателска във висше учебно заведение;
4. Да упражнява търговия или такова занятие, което е несъвместимо с прокурорското звание;
5. Да бъде притежател, издател и редактор на политически вестници или списания;
6. Да притежава концесия или предприятие, да бъде управител, представител или пълномощник на търговско дружество, член на управителен съвет или контролор на такова дружество, или какъвто и да е, било макар и временно и безплатно негов орган."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Очевидно същата несъвместимост, като при съдиите, имате ли бележки? - няма. Моля ви, гласувайте.

С 206 гласа за, 8 против и 1 въздържал се параграф 3 се приема.

Следващият параграф, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Параграф 4 също се отнася до намаляване на изискуемия се стаж.

В чл. 22 се правят следните изменения.

Първо, ал. 1 се изменя така:

"Ал. 1. За прокурор в районна прокуратура може да бъде назначено лице, което е прослужило една година като младши прокурор или младши съдия."

Второ, ал. 4 се изменя така:

"Ал. 4. По изключение, когато за длъжността прокурор в районна прокуратура или районен прокурор няма кандидат с необходимия трудов стаж, главният прокурор може да назначи лице, което не отговаря на изискванията по ал. 1 и 2."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: По чл. 22 има ли бележки? - няма. Моля ви, гласувайте господа народни представители.

С 200 гласа за, 5 против и 3 въздържали се параграф 4 се приема.

Последният параграф, господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Последен параграф 5. В чл. 23, ал. 1, точка 1 се изменя така:

"1. Прокурор в районна прокуратура и зам.-районен прокурор - до зам.- окръжен прокурор. Изпълнението на закона се възлага на главния прокурор на Република България."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: По тези корекции в чл. 23 има ли искания, предложения? - няма. Гласуваме последния параграф 5 на закона. Моля ви, господа, гласувайте.

С 204 гласа за, 2 против, няма въздържали се, обявявам закона за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата за окончателно приет. *(Ръкопляскания)*

(Текстът на закона - Приложение N 1 II)

Господа, първото четене не събуди никакви колебания във връзка със законопроекта за изменение и допълнение на Указ N 1138 за единния следствен апарат. Би трябвало да процедираме пак така - да може да бъде разгледан и гласуван на второ четене по изключение на днешното заседание.

Гласуваме предложението за тази процедура. Гласувайте ви моля.

Със 191 гласа за, 11 против и 6 въздържали се преминаваме към второ четене и на този законопроект.

Господин Джеров, имате думата.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Закон за изменение и допълнение на Указ N 1138 за създаване на единен следствен апарат при Министерството на вътрешните работи. Този закон има два параграфа, с които го приравняваме към досега гласуваните и направени промени.

& 1, чл. 7 се изменя така: "За следовател и за служител на ръководна длъжност в Единния следствен апарат се назначава български гражданин, който отговаря на следните условия:

1. Да е завършил висше юридическо образование;
2. Да е прекарал закононо-установения стаж в съд, прокуратура, арбитраж или юридическа консултация;
3. Да е издържал теоретико-практически изпит за успешно завършен стаж;
4. Да не е осъждан като пълнолетен за умислено престъпление от общ характер с наказание "лишаване от свобода", независимо от това че е бил реабилитиран;
5. Да не е лишен от правото да заема следователска длъжност;
6. Да има необходимите морални и делови качества."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИЪО ГАНЕВ: Това е & 1, чл. 7. Това са корекциите. Имате ли предложения? Няма. Гласуваме, господа, & 1 на законопроекта - поправки в чл. 7. Моля ви гласувайте!

& 1 от законопроекта се приема с 214 гласували за, 1 против и 2 въздържа-ли се.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: & 2. Създава се чл. 7а: "Следовател не може едновременно:

1. Да бъде народен представител;
2. Да упражнява адвокатска професия;
3. Да заема държавна, платена или почетна длъжност или служба освен преподавателска във висше учебно заведение;
4. Да упражнява търговия или такова занятие, което е несъвместимо с длъжността;
5. Да бъде притежател, издател и редактор на политически вестници или списания;
6. Да притежава концесия или предприятие, да бъде управител, представител или пълномощник на търговско дружество, член на управителен съвет или контролър на такова дружество или какъвто и да е било макар и временно и безплатно негов орган.

Изпълнението на закона се възлага на министъра на вътрешните работи."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Имате ли бележки? Няма. Гласуваме & 2 на този законопроект. Гласувайте, госпожи, господа народни представители!

Резултатът от гласуването: 201 гласували за, 5 против и 1 се въздържа. Приема се и & 2 на този законопроект. И така: обявявам Закона за изменение на Указ N-1138 за създаване на Единен следствен апарат при Министерството на вътрешните работи за приет. *(Ръкопляскания.)*

(Текстът на закона - Приложение N- 2, II)

Ние преминаваме по-нататък, но преди това едно малко разсъждение. Ако сме се убедили във връзка с Указа за прокуратурата, че предстои внасянето на нов закон и че дотогава тези корекции са нужни, за да може да бъде в съответствие с това, което току-що гласувахме относно прокуратура, съдии и следователи - ако имаме това убеждение бихме могли без дебати да преминем и гласуваме тази корекция. Ако не - трябва отново то да се представи на Законодателната комисия. Нека само един да се изкаже по този въпрос. Тези четири законопроекта иначе са в една обща логика. *(Гласове от залата: "Нека да гласуваме!", "Да се гласува!")*

Има думата Мария Захариева само по-този въпрос - как го преценявате.

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА: С оглед направените дискусии аз мисля, че трябва да се върне в Законодателната комисия и там да се проведат дебати. Тогава да минем към второ гласуване на този законопроект.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви. Господин Джеров, имате думата.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Аз бих помолил народните представители да гласуваме и този законопроект от два параграфа, защото трябва да завършим цикъла, който започнахме. *(Неодобрителни възгласи от залата.)* Много ви моля, когато казвам някакво становище, първо да го изслушате и след това да реагирате. Смятам, че е логично да завършим цикъла, както казах, а поначало предстои пълносна промяна в тази област. Аз лично съм поддържал това виждане и с господин министъра на правосъдието сме се разбрали, че до една седмица, най-много до десет дни ще имаме внесени в Народното събрание нов Закон за адвокатурата, който пълносно трябва да уреди адвокатската професия. Случайните нишвания и случайните изменения като юрист ме е страх да поддържам.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Павлов от името на Министерството на правосъдието, а сигурно и от свое име. И нека да приключим. Вижте, аз не искам да ви правя никакви внушения, разбира

се, но нека да чуем и господин Павлов. Нека да чуем неговите съображения, защото те няма да променят становището ви.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Дами и господа, аз неведнъж се обръщах по един - единствен въпрос към вас, и то е един аргумент, който не знам защо не искате да обсъдите внимателно. Ние нямаме законодателна основа за това, което сега някои колеги се опитват да прокарат като промяна. Обясних и пак повтарям - тогава, когато гласуваме Конституцията с цялостното структуриране на третата власт, където има две специални разпоредби за адвокатурата, тогава имаме законно основание сериозно да обсъждаме нещата. Но вие очевидно не държите на думата на един колега, който ви заявява, че законопроектът е готов. Тези няколко законопроекта, които бяха включени в Законодателната комисия тъкмо по повод евентуални промени в статута на адвокатурата бяха умислено задържани затова, защото Министерството на правосъдието готвеше съвместно с Централния съвет на адвокатурата специален закон и при това мога да ви уверя - законът по обем и по сложност на уреждане на проблемите е един много солиден закон с около 170 текста. И ако ние и тогава тръгнем по същия път на разсъждение - всеки да се опитва да урежда личната си съдба чрез един законопроект, който да се гласува или да не се гласува, то пак ще стигнем до нулевата точка в съжденията си по отношение на това, как защитаваме интересите на една страна. Моля нека колегите, които в момента смятат, че техните персонални интереси са останали незащитени да изчакат няколко месеца - тогава, когато цялостно ще бъде уредено това. Нека да бъдем юристи и хора на честната дума. Ако вие днес смятате, че можете да направите някаква промяна, не мислите ли, че един бъдещ закон би отменил точно и тъкмо такава промяна, каквато вие искате.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Вижте, но очевидно в залата няма едно преобладаващо убеждение сега да се премине към едно второ четене. Молбата е Законодателната комисия заедно с министъра на правосъдието да заседават по този въпрос, да видят могат ли да приемат някои от направените предложения в корекцията, или пък да се чака общият законопроект за адвокатурата. Господин Джеров, вероятно сега това гласуване няма да стане, защото няма благоприятна чувствителност за днешно гласуване. Ще видим това гласуване вероятно във вторник.

Преминаваме към последната точка от днешния ред:

Отговори на актуални въпроси.

Има думата народният представител Драгомир Драганов, който се обръща с такъв актуален въпрос, но моля ви, останете в залата, към министъра на отбраната - господин генерал Мутафчиев.

ДРАГОМИР ДРАГАНОВ: Уважаеми господин министър, питането е от моя колега Георги Лиовански и от мен. Въз основа на постановление N - 44 на Министерския съвет на Република България от 19 март 1991 г. Министерството на народната отбрана ограничи значително издръжката на Дружеството за физическа култура и спорт "ЦСКА", което е напълно разумно и в съответствие с условията в нашата страна. Наред с това се извършва широкомащабна трансформация на материалната база, предназначена за спорт в ЦСКА на четвърти километър, в база за обслужване на административните нужди на Министерството на народната отбрана .

Какво е становището на ръководството на Министерството на отбраната за съдбата на Школата за високо спортно майсторство "Чавдар" и прилежащите ѝ територии и спортни съоръжения? Редно ли е сега при новите условия Министерството на отбраната, вместо да подкрепи една социална дейност, каквато е спортът, да прехвърля материалната база и сградния фонд, досега използвани и предназначени за спорта на Софийското военно окръжие, за административни нужди?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин министър, имате думата.

ЙОРДАН МУТАФЧИЕВ: Господин председател, уважаеми народни представители, в изпълнение на Постановление N-44 на Министерския съвет от 19 март тази година Министерството на отбраната възприе Армейската школа за високо спортно майсторство, ние променихме нейното име, да се съкрати с повече от 50 на сто. От 370 човека по щат, а реално там бяха повече от 450 човека, ние намалихме състава на школата на 200 човека, което по същество е едно значително съкращение.

Това е една от причините школата да бъде преместена в по-подходяща, отговаряща на нуждите на този личен състав сграда, която се намира в съседния район на спортното училище. Така че в този смисъл по отношение на битовите условия съставът на школата е още там.

Сградата, в която сега се разполага Областното военно управление, гр. София, подлежи на събаряне в съответствие с градоустройствения план на София и във връзка със строителството на метрото.

С писмени мнения Софийският народен съвет неколкратно настоява сградата на Военното управление да бъде освободена по горните причини. В същото време не се предлага друга за неговите нужди.

Поради тази причина ние взехме решение да преместим Военното управление в сградата, където досега бяха разположени щабът на школата и някои от кабинетите. Останалата част от битовата сграда на школата ще бъде използ-

зувана за хотел-общезитие, нуждите от които в Софийския гарнизон са изключително големи.

Отговаряйки на същността на вашия въпрос, искам да подчертая, че цялата спортна база в този район остава за използване от Централния спортен клуб на армията и школата за нуждите на българския спорт. От нея не се отнема нищо и тя няма да има друго предназначение, освен това, за което е била построена досега.

В този смисъл смятам, че са неоснователни опасенията, че спортната база ще се използва не по предназначение.

Искам да отбележа, че Министерството на отбраната винаги е имало и в бъдеще ще има правилно отношение към развитието на армейския и националния спорт. За това говори както досегашната дейност, така също и постигнатите резултати от армейските спортисти в националния спорт.

Ние ще създаваме и занаяд необходимите условия талантливи войници спортисти, заедно с военната си подготовка да продължават спортното си усъвършенстване по време на своята служба в Българската армия за достойно представяне на българския спорт в световните първенства и олимпийските игри.

Убедени сме, че постигнатото в областта на спорта трябва да се развива и да се обогатява. Имаме хубави традиции, ние ще ги поддържаме. И не трябва да се опасявате, че ще вземем такива мерки, които биха допринесли те да не се развиват. Това е наш дълг и наша отговорност.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има въпрос към министъра на отбраната от народния представител господин Румен Воденичаров. Имате думата.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Във връзка с предстоящото посещение на заместник-председателя на Министерския съвет и външен министър на Република България господин Виктор Вълков в Република Турция, бих желал Великото Народно събрание да получи кратки отговори на следните въпроси:

Първо. Господин министър, налице ли е намаляване на отбранителната способност на Българската армия, изразена в предислокация на военни съединения от българско-турската граница навътре в страната, както и на демонтиране на гранични съоръжения? Ако са налице такива действия, то те извършват ли се в условията на съответни действия от турската страна?

Второ. На какво основание се извършват инспекции в подразделения на Българската армия от турски офицери? Съществува ли в момента отбранителна доктрина на страната в условията на липса на международни или еднострани

гаранции за териториалната и цялост? На този въпрос може да се отговори само с да или с не.

Трето. Съпроводени ли са предприеманите мерки по разоръжаване с паритетни действия на съседните държави и въз основа на какви международни договори?

Четвърто. На този въпрос също не държа за подробен отговор. По какъв начин в новите условия се осъществява защитата на 12-милната зона на териториалните води и на значително по-широка икономическа зона в Черно море?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин Воденичаров. Има думата министър Мутафчиев.

ЙОРДАН МУТАФЧИЕВ: Уважаеми депутати, дислокацията на Българската армия е изградена в съответствие с основните положения на военната доктрина. Независимо от това, че групировката и дислокацията на армията ни бяха създадени при съществуването на Варшавския договор, те и тогава бяха подчинени на замисъла за водене на отбранителни действия, за осигуряване на националната цялост и сигурност на нашата страна.

Отчитайки изложеното, Българската армия не е извършила радикални изменения в дислокацията на войските, освен частичното намаляване, което извършихме по силата на Виенските преговори. Няма случаи на демонтиране на гранични съоръжения по нашата граница на това направление.

Нашата страна неколkokратно е поставяла въпроса, в това число и по време на последните контакти, които имаме с Турския генерален щаб, за необходимостта от намаляване на военната групировка на Турция в Източна Тракия. Досега не ни е известно тя да е извършила действия в това отношение.

По въпроса на какво основание се извършват инспекции в поделения на Българската армия от турски офицери. През ноември 1990 г. в Париж на среща на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа на високо равнище Президентът на Републиката Желев подписа договор за обикновените въоръжени сили в Европа. В съответствие с поетите от него задължения подписалите го 22 държави от НАТО и Варшавския договор си обмениха данни за структурата на сухопътните войски, войските от противовъздушната отбрана и Военно-въздушните сили, както и за намиращото се въоръжение в тях - количеството на танковете, бойните бронирани машини, артилерийски системи, ударни въртолети и бойни самолети. Съгласно положенията на договорите обявените данни подлежат на контрол в строго определена процедура.

С цел проверка на готовността на създадения за целта орган у нас в Генералния щаб - Инспекцията по разоръжаване за точно и коректно изпълнение

на поетите по договора задължения, по взаимна договореност между Генералния щаб на Българската армия и Генералния щаб на Турските въоръжени сили на реципрочна основа бяха организирани и проведени тренировъчни инспекции на обекти за контрол на двете страни. От 7 до 9 май, в продължение на три дни от турската инспекционна група беше проведен един мотострелков полк в гр. Харманли, а от 14 до 16 май от българска инспекционна група беше проведен бронетанков полк от Турската армия в района на Чурлу.

Искам да отбележа, че турската страна прояви голяма откритост и готовност да отговори на всички въпроси, поставени от нашите инспектори.

Подобни инспекции ще се проведат и с Гърция - от 28 до 30 май на наша територия, на едно наше поделение от състава на Първа армия и от 25 до 27 юни на гръцка територия - тяхна бронетанкова бригада.

Искам да подчертая, че за тази дейност активно се готвят всички страни, които са подписали договора. Полша и Холандия проведоха такова мероприятие през септември 1990 г., Канада и Холандия - през февруари тази година, а Унгария, Чехословакия, Германия и Съединените щати - през март - на 6 обекта в тези страни под наблюдението на други 20 страни.

По въпроса за военната доктрина. Искам да доложа на Великото Народно събрание, че военната доктрина, така както е разработена в Министерството на отбраната и Генералния щаб, беше обсъдена на заседание на Съвета за национална сигурност. В нея е отразено, че Република България смята, че в съвременните условия войната трябва да се изключи от живота на обществото като средство за решаване на конфликтите. Военната доктрина има строго отбранителен характер. По своята същност тя е система от принципи и възгледи на висшите държавни военни органи за предотвратяване на войната, съхраняване на мира и укрепване отбранителната способност на страната. В условията на разпускането на организацията на Варшавския договор военната доктрина предвижда националната сигурност на България да бъде осигурена, на първо място, чрез нейното активно участие в създаването на система за европейска сигурност, провеждането на комплект от мероприятия в политическата, военната, икономическата и хуманитарната област в направление за предотвратяване на войната. На второ място, доктрината предвижда сключването на двустранни договори на нова, равнопоставена основа преди всичко със съседните балкански страни, с нашите бивши съюзници от Варшавския договор, в това число със Съветския съюз, а също така двустранни договори със страните-членки на НАТО. На трето място, едно от главните условия за нашата национална сигурност е изграждането на временни въоръжени сили, оптимални по своя състав, добре въоръжени със съвременни средства за водене на бойни

действия, и подготовка, осигуряваща изпълнението на поставените задачи по отбраната на страната.

Въпросът за структурата на въоръжените сили и за техния състав по работка на Генералния щаб в момента е на обсъждане в Съвета за национална сигурност и след приемането на държавната доктрина за национална сигурност ще бъде прието окончателно решение за структурата и състава на въоръжените сили, което предполагам, че след това ще бъде обект на обсъждане във Великото Народно събрание.

По въпроса, съпроводени ли са предприеманите мерки по разоръжаването с паритетни действия на съответните държави и въз основа на какви международни договори.

Първо, искам да подчертая, че в момента процес на разоръжаване не се извършва. Провеждат се само подготвителни мероприятия за изпълнение на задълженията на нашата страна, които са приети по договора за обикновените въоръжени сили, подписан в Париж. Към реалното намаляване на количествата на някои видове въоръжения и бойна техника, които са над тези, които са установени за нашата страна, ще се пристъпи след влизането на договора в сила, което ще стане, след като всички 22 страни, които са го подписали, го ратифицират. Поради някои противоречия между Съветския съюз и останалите страни по тълкуването на чл. 3 на договора досега нито една страна не е започнала ратификационен процес, но всички имат готовност за това. Част от противоречията са разрешени и се очаква след сегашното посещение на генерал Мойсеев в Съединените щати останалите пречки да бъдат отстранени. Предвижданите съкращения по този договор ще се осъществят в срок от 40 месеца след влизането на договора в сила. Ние правим необходимата за това подготовка. През това време общоевропейският процес и неговите институции ще получат ново развитие и ще се създадат условия за нови гаранции на националната сигурност в рамките на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа.

И на последния въпрос - по какъв начин в новите условия се осъществява защитата на 12- милната зона на териториалните води и 200- милната икономическа зона в Черно море.

Преди да отговоря на запитването, по същество е необходимо да уточним, че става дума за териториалното море и изключителната икономическа зона на Република България. Въпросите за охраната и защитата на териториалното море и изключителната икономическа зона са регламентирани в клаузите на Закона за морските пространства на Република България, който е приет на 1 септември 1987 г., и правилник за неговото прилагане. В съответствие с този

закон и правилник органите на Министерството на външните работи, на Министерството на вътрешните работи, на Министерството на отбраната и транспорта в рамките на своята компетентност имат право в пределите на териториалното море да предприемат мерки по отношение на чуждестранни кораби, в това число да искат вдигане на държавния флаг, да му отправят съответни запитвания, да му предложат да измени курса, ако той води към забранен за плаване район, да го спрат и да извършат проверка или да го задържат, ако нарушава разпоредбите за мирното преминаване или забраните и мерките, които са отразени в тези закони и в международните договорености, по които Република България е страна. При наличие на данни, че в пределите на изключителната икономическа зона чуждестранен кораб е нарушил или се подготвя да наруши суверенните права и юрисдикцията на Република България, спрямо него се вземат същите мерки или други, необходими за предотвратяване или преустановяване на нарушението, като при това се уведомява дипломатическият агент или консулското длъжностно лице на държавата, под чието име плава съответният кораб.

Задачите, които произтичат от Закона за морските пространства на Република България и правилника за неговото прилагане, се изпълняват със съвместните усилия на наличните морски единици, които има в Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната чрез Военноморския флот и Министерството на транспорта. Тези задачи те изпълняват и във връзка с нарушението на наши териториални води от турски кораби.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има актуален въпрос от народния представител Тодор Бояджиев до министър Емилия Масларова. Не го виждам в залата.

ТОДОР БОЯДЖИЕВ (от място): Тук съм.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Заповядайте.

ТОДОР БОЯДЖИЕВ: Господин Ганев, вярно е, че аз си смених мястото в залата и затова може би с поглед не сте ме открили, но от началото на заседанието досега непрекъснато съм тук, както обикновено съм и на другите заседания.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е много добре за вашите избиратели.

ТОДОР БОЯДЖИЕВ: Първо, искам да започна с една благодарност към министър Масларова, преди още да е отговорила на моето питане, за това, че със своята отзивчивост и своевременно откликване към писанията на всеки един от народните представители тя дава един чудесен пример за своите колеги в правителството-другите министри. Това, разбира се, ме изкушава, госпо-

дин председателстващ, да напомня, че от 14 април, след като министър - председателят съобщи на Бюрото на Великото Народно събрание, че на мое писмено питане ще отговори министър Иван Костов, аз все още не съм получил отговор на това питане. В понеделник ренихме, че то ще бъде включено в дневния ред в петък, но пропуснахме тогава, че петък е официален празник и не е работен ден. Надявам се, че следващия петък най- после министър Костов ще отговори на моето писмено питане.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Той ще бъде задължен, господин Бояджиев, както правилникът повелява.

ТОДОР БОЯДЖИЕВ: А сега за питането ми към госпожа Масларова. Позволявам си, госпожа Масларова, да спра вашето внимание на положението в района на Странджа- Сакар, където цените на стоките от първа необходимост като правило са по- високи, определени от значителните транспортни разходи и местната инфраструктура. Отменянето на 31 постановление на Министерския съвет от 1988 г. създаде допълнителни проблеми и допълнително социално напрежение. При ниския жизнен стандарт на пенсионерите, живеещи в тези райони, особено важен се явява въпросът за необходимите им средства за закупуване на дърва за отопление. Определената към момента цена 80 лв. за един кубически метър прави невъзможни усилията им за осигуряване на отопление.

Наред с Комитета по горите и другите органи с компетентност по ценообразуването правилно ще бъде и Министерството на труда и социалните грижи да се произнесе по този въпрос с оглед социалната защита на населението в Странджа- Сакар. В този смисъл са и многобройните искания на временни управи и други представители от райони.

Госпожо Масларова, на основание чл. 103 от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание учтиво ви моля да отговорите какви са намеренията на ръководеното от вас министерство за предприемане на съответни и своевременни мерки за социалното осигуряване на населението в планинските и полупланинските райони.

Второ, възможна ли ще бъде ваша инициатива за изготвяне на деферещирана скала за заплащане на дървата за отгрев от това население и особено за социалнослабите му слоеве? Към моето актуално питане съм предложил като пример само едно писмо на временната управа на с. Звездец, община Малко Търново, в което се напомня, че председателят на Комитета по горите господин Иван Раев е поел официално ангажимента за този район цената на един кубически метър дърва за отгрев да бъде между 10 и 18 лв., но независимо от то-

зи ангажимент допълнително е спусната цена и на тези горски стонаства 80 лв. за кубически метър.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Преди да дам думата на министър Емилия Масларова, искам да помоля народните представители да останат в залата, защото може би има една изненада по дневния ред - ако сме с кворум, ще се предложи да се приеме чрез гласуване съставът на Националния поземлен съвет. Междувременно се състоя консултация между парламентарните групи и председателят на парламентарната комисия господин Атанас Ганев е готов да докладва. Само че трябва да има пред кого.

Имате думата, министър Масларова.

МИНИСТЪР ЕМИЛИЯ МАСЛАРОВА: Уважаеми народни представители, уважаеми господин Бояджиев! Действително въпросът ви е много актуален и той не засяга единствено района на Странджа-Сакар, а много други подобни региони в страната.

Още повече, че това е въпрос, който засяга не само и единствено Министерството на труда и социалните грижи, а и моите колеги от комитети, други министерства и ведомства. Ще се опитам да ви отговоря, от една страна, в частта, която се отнася за социалната защита, разработена в Министерството на труда и социалните грижи, а също разполагаме и с отговора на колегите от Комитета на горите - по-специално на господин Раев, който дава конкретен отговор на поставените от вас въпроси.

Искам да спра вашето внимание върху това, че на 25 март е приетото постановление на Министерския съвет No 46 се прие правилник за социалното подпомагане и там са предвидени условията и редът, при които временните общински изпълнителни комитети и временните управи на кметствата чрез органите за социални грижи ще осъществяват социалното подпомагане на пуждаещите се. Кое е новото? Това, че са предвидени възможности за предоставяне на парични помощи, а също значително е разширена и помощта в натура, в това число помощта, свързана с комунално-битовите разходи и услуги. Това е в чл. 8 на правилника.

Искам още да спра вниманието ви върху това, че в този правилник приоритет се дава на инвалидите, на лицата в нетрудоспособна възраст, на многодетните, войнишките и непълните семейства и, разбира се, в тази категория попадат и пенсионерите, за които вие поставяте въпроса. В момента в Министерството на труда и социалните грижи се разработват и мерки за допълнителна социална защита, предвид нарастващите инфлационни процеси, съществуващата инфлация, ръста на цените, на което вие се спряхте, както и защитата на семействата, които са изпаднали в неплатежоспособност поради увелича-

ване на лихвения процент на старите задължения по кредитите за строеж и покупка на жилище, както и във връзка с промените в наемите за жилищата от държавния жилищен фонд. Наред с това, тъй като поставихте и въпроса за отмяната на 31 постановление и засягащи може би вашите избиратели в Странджа-Сакар, трябва да кажа, че правителството обсъди мерки за развитието на населените места от Южната и Западната граница през 1991 г., като предвиди сериозни данъчни облекчения за някои производства и стопански дейности с оглед увеличаване на възможностите на фонд "Работна заплата" на стопанските субекти в този район. Предвидени са средства за подобряване снабдяването с хляб на населението в отдалечените и планинските места от страната, а също и средства за изплащане на допълнителни трудови възнаграждения съгласно Наредбата за допълнителни възнаграждения и по договорните задължения на общинските народни съвети съгласно Постановление на Министерския съвет No 22 от 1982 г.

Същевременно списъкът на населените места по приложение No 1 от споменатата наредба е разширен с тези от отмененото Постановление No 31 на Министерския съвет.

Сега искам да кажа, че ние действително разполагаме с възможност да внесем допълнителни данъчни облекчения или допълнителни социални защитни мерки в тези региони и това е предмет в момента на обсъждане в Министерството на труда и социалните грижи - така наречената втора социална мрежа.

Пред мен е и отговорът на господин Раев, в който се казва, че цената на кубик дърва е 80 лева. Освен това там се посочва, че дърва могат да се закупуват в търговските организации на "Горива и строителни материали", но тъй като там се включват и транспортните разходи, това е значително по-скъпо. Конкретно на вашето питане, господин Раев дава отговор в тази насока, че хората, които живеят в полупланинските и планинските райони, какъвто е този случай, който вие цитирате, могат да получават дърва за горене по тарифна такса на корен за местното население, което означава, че те сами ще събират тези дърва. В този случай се заплаща само тарифната такса, която е около 10-15 лв. в зависимост от дървесния вид, който ще се събира. Или дава се една възможност действително да бъдат намалени чувствително (това са близо 7-8 пъти) цените. Разбира се, тук става въпрос преди всичко за пенсионерите и ми се струва, че би трябвало да се окаже някаква подкрепа и от по-младите хора в тези региони с оглед да се облекчат пенсионерите.

Току-що господин Велко Вълканов ми зададе един въпрос и аз ще се възползвам...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Велко Вълканов не може да ви зададе въпрос освен до 3 часа преди дневния ред. Но нека и той веднъж да наруши правилника. Задайте го, господин Вълканов, тук, за да го чуем. Тя не може да отговори, след като не е чула за какво става дума.

МИНИСТЪР ЕМИЛИЯ МАСЛАРОВА: Господин Вълканов, моля заповядайте. Задайте въпроса!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Имате думата.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Ако всякога сте толкова строг, цена нямаше да имате!

Аз искам да попитам защо не се направи нещо за тези млади хора, били в казармата или които се завръщат сега в своя дом и нямат работа, нямат никаква социална подкрепа. Техните родители едва са в състояние да издържат себе си, а трябва да поемат и тяхната собствена грижа. Аз бих искал да попитам уважаемата госпожа министър дали в това отношение се предвиждат някакви мерки. Ще ви бъда благодарен да ми отговорите още сега.

МИНИСТЪР ЕМИЛИЯ МАСЛАРОВА: Веднага ще отговоря, и то действително само в насока на предвиджани мерки. Въпросът за уволнените войници, за социалното състояние на техните семейства, за това, че те попадат на борсата на труда автоматически и много трудно могат да намерят работа и да се реализират, е един остър въпрос, който се поставя не само от господин Вълканов, а от десетки писма, които пристигат в Министерството на труда и социалните грижи. Във връзка с това бих могла да кажа за отпушване малко, за отслабване на напрежението на трудовата борса и безработицата, Министерството на труда и социалните грижи е подготвило проект за постановление в тази насока, което ще бъде внесено по всяка вероятност на заседанието на Министерския съвет в понеделник, на 27 май. Този проект за постановление е гледан на равнище експерти в тристранната комисия за съгласуване на интересите и в него е предвидено такава социална гаранция не само за войниците, които излизат от казармата, но и за младите специалисти и висшистите, които също след завършване на своето образование попадат на борсата на труда. Така че да се надяваме в понеделник, след като мине заседанието на Министерския съвет, че ще мога да кажа, че този въпрос е решен, а не е само той, който е внесен за решаване.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има въпрос до министър Черноземски от народния представител Жан Виденов.

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ (от място): Няма го.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Той не е в залата, обаче чл. 144 от правилника казва: "... Да се изслуша въпросът".

Има думата парламентарният секретар господин Илиян Илиев, който ще направи въпросът да се изслуша.

ИЛИЯН ИЛИЕВ:

ДО

**ГОСПОДИН ИВАН ЧЕРНОЗЕМСКИ
МИНИСТЪР НА НАРОДНОТО ЗДРАВЕ
ВЪПРОС**

От Жан Виденов, 15. Пловдивски многомащабен избирателен район
Уважаеми господин министър,

По настояване на избирателите от квартал "Дървеница" и квартал "Мусагепица" - община "Студентска" в София, Ви моля да отговорите на следния въпрос: Има ли реална опасност от радиационно заразяване под някаква форма в жилищните квартали около Онкологичния институт. Има ли надеждни данни, потвърждаващи или оспорващи опасенията на гражданите. Обсъждат ли се планове за преместване на Онкологичния център, за закриване или пренасочване на дейности, които сега се извършват в центъра и са свързани с радиационни облъчвания.

С уважение: Жан Виденов

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата министър Черноземски.

МИНИСТЪР ИВАН ЧЕРНОЗЕМСКИ: Уважаеми народни представители, въпросът не е трупен за отговор, бих казал за категоричен отговор. Радиационната опасност от бнези дейности, които извършва Онкологичният институт, не е имало, в момента няма и няма никакви изгледи да има за населението, което живее наоколо. Защо? Защото източниците на облъчване, които се използват там, са тъй защитени съгласно международните норми, че всички те са изпълнени и преизпълнени. Това е потвърдено и от международни експерти, които са идвали, и трябва да ви кажа, че за разлика от много други столици Онкологичният институт има едно относително периферно разположение, тъй като подобният институт в Ню Йорк е на трето авеню, сред най-гъстата населена част, в Лондон положението е подобно, в Париж също и никой още не се е сетил в тези държави да задава подобен въпрос. Тъй като онкологичните институти включват в своето лечение използването на радиоактивни източници, по за щастие това е една от областите, в които има най-надеждна защита, отдавна най-строги правила и те се прилагат ежедневно.

При нас, там където са източниците, това е страната към шосето, към трамвая, където няма и жилищни блокове - казвам едно много благоприятно положение, така че спокойно е възможно и развитие на радиационната база, а

камо ли за съкращение на тази, която има. Това съм го обяснявал като работещ в Онкологичния институт, в момента искам да кажа, че отговарям като експерт, но в качеството си на министър, не на онколог и поемам цялата тази отговорност, но именно възможностите ми на експерт в тази област ми дават право да бъде абсолютно категоричен.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин министър за обстояния отговор. Господин министър Иван Костов, казват, че е тръгнал за залата, защото днес той трябва да отговори на два актуални въпроса. Дотогава, моля ви, за малко внимание, има думата господин Атанас Ганев да ни убеди във възможността евентуално с вашия глас да гласуваме за Националния поземлен съвет. Предварително не сме гласували точката от дневния ред, но да чуем аргументи.

АТАНАС ГАНЕВ: Уважаеми колеги, вчера ние не можахме да решим този въпрос, а вие знаете, че от 16 май Министерският съвет излезе с предложението тук да утвърдим Националния поземлен съвет. В нашата комисия проведохме три заседания. На едното присъствува и заместник-председателят на Министерския съвет Димитър Луджев и ние настояваме, или желаем да не бавим този въпрос, тъй като от назначаването и утвърждаването на този Национален поземлен съвет зависи и работата на общинските поземлени комисии, а вие знаете колко голяма работа им предстои и въпреки че времето е напреднало, много моля да се нагласите да чуете становището на комисията и предложението, което прави Министерският съвет, да може днес да утвърдим този състав.

ИВАН НЕВРОКОПСКИ (от място): Нали се разбрахме вчера по този въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Неврокопски, те са имали консултации в момента с представители на политическите сили.

АТАНАС ГАНЕВ: Днес бяхме извикани при академик Николай Тодоров. На това съвещание присъствуваха представители от няколко политически партии и се разбрахме днес да включим тази точка в дневния ред допълнително, да не бавим и да оставяме работата за следващата седмица.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Там беше и господин Милан Дренчев.

ИВАН НЕВРОКОПСКИ (от място): Разбрахме се за вторник. Сега ние не сме представили хората. Говорим за юристи, за председатели...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: В момента трибуната се ползва не по предназначение. *(Иван Неврокопски и Атанас Ганев водят помежду си разговор близо до трибуната)*

Смятате, че би могло?

АТАНАС ГАНЕВ: Аз настоявам този въпрос да се реши днес и да не го отлагаме, тъй като ние ще понесем обвинението на нашата общественост, че Великото Народно събрание е което задържа утвърждаването на Националния поземлен съвет и оттам работата на общинските поземлени комисии.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Да, госпожа Тодорова, имате думата. И може би, виждам, че...

ВЪЛКАНА ТОДОРОВА: Уважаеми колеги, парламентарният Съюз на демократичните сили вчера излезе със становище. Аз не зная кои са участвували днес в тези консултации, по един представител от парламентарния съюз, без да са поканени и други хора, аз смятам, че не може да се вземе такова решение. На мнение съм, че днес не бива да гласуваме. Защото нямаме споразумение, че сме уточнили и хората, които мислим да предложим, а освен това държим наред с гласуването да се приеме и нашето предложение за решение.

Освен това, както виждам, нямаме кворум. Ако господин Ганев настоява да се гласува...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Кажете кой господин Ганев, защото сме повече.

ВЪЛКАНА ТОДОРОВА:...Господин председателствуваш, тогава аз ще настоя да се затворят вратите и фактически да бъдат преброени хората, защото имам съмнение, че имаме кворум. Нямаме кворум.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е един аргумент, количествен, но много силен. Още за един момент, ще се върнем към този въпрос.

ДРАГОМИР ДРАГАНОВ (отмясто): Какво става с господин Костов? Откъде е тръгнал, от Япония ли?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, много. Малко обяснение с господин Атанас Ганев интимно, въз основа на което трябва да се преутвърди решението от вчера във вторник да стане това. Междувременно Бюрото ще насрочи едно събиране в понеделник, Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство ще бъде представена (уточнихме се сега с господин Атанас Ганев), ще бъдат поканени и представители на различните политически сили.

Актуален въпрос към министър Иван Костов. Въпросът е от господин Жан Виденов, който го няма, и ще бъде представен чрез господин Илиев, парламентарен секретар. Тишина, останете в залата моля!

ПАРЛАМЕНТАРЕН СЕКРЕТАР ИЛИАН ИЛИЕВ: Уважаеми господин министър, на основание чл. 103 от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание ви моля да отговорите на следния въпрос: какво

е извършено от Министерския съвет в изпълнение на решение на Великото Народно събрание от 5 март т.г., публикувано в "Държавен вестник", бр. 21 от 15 март 1991 г.? Вярно ли е, че в работната група за подготовка на законопроекта преобладава мнението да се иска от Великото Народно събрание удължаване на срока за изпълнение на решението? Възнамерява ли Министерския съвет да спази крайния срок за вънасяне на законопроекта? С уважение - Жан Виденов.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата министър Костов.

МИНИСТЪР ИВАН КОСТОВ: Уважаеми господин председател, колеги депутати, отговорът ми на този въпрос е съвсем кратък.

В изпълнение на решение на Великото Народно събрание от 5 март за създаване на законопроект за финансово - кредитна институция за жилищно строителство със заповед Р-77 от 5 април 1991 г. на председателя на Министерския съвет на Република България е назначена работна група, която работи по решението. Проблемът е много тежък, много сложен, защото предполага централизация на значителни средства, които в момента са разпръснати във фонда за държавно строителство. Доколкото съм запознат с работата на групата, тя е смесена, в нея напоследък беше предложено да участвуват и хора със засегнати интереси, а именно групата на незакупилиите жилища, чакани дълго жилища с олихвяване чрез точки жилищни спестявания. Тази група вероятно ще се увеличи с тези хора, но какви настроения има в нея, доколкото аз съм информиран, тя среща пречки по пътя на своята работа и предполагам, че оттам се е появило и запитването. Обаче не мога категорично да отговоря на въпроса, дали Министерския съвет не иска удължаване на срока, тъй като въпросът не е разглеждан.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата народният представител господин Никола Николов. Имате думата.

НИКОЛА НИКОЛОВ: Уважаемо председателство, уважаеми господин министър! Със закона за държавния бюджет на Република България за 1991 г. Великото Народно събрание прие преференциален режим за стимулиране на производството на селскостопанските производители от планинските и полупланинските райони на страната. За целта в разходната част на бюджета са разчетени 330 млн. лв. под формата на премии за стимулиране производството на селскостопанска продукция. Независимо от това, за изминалите вече четири месеца от началото на годината нито един производител от планинските и полупланинските райони до този момент не е получил полагащия се допълнителен стимул за изкупуена селскостопанска продукция. Едва ли е необходимо от-

ново да доказвам обективната необходимост от този държавен разход за стимулиране на земеделските производители и за насърчаване на приватизацията в планинските и полупланинските райони. При това тъкмо сега, в тази изключително неблагоприятна за селскостопанските производители пазарна ситуация. Известно е, че в условията на непълно освободени цени, на неразградена монополна система за изкупуване и преработка, при липсата на конкуренция земеделският производител отново, както и при централизираната планова система на управление, е притиснат до стената без избор на алтернатива за нормална стопанска дейност в условията на преход към пазарна икономика.

Споделяйки основателната загриженост и безпокойството на земеделските производители от избирателния ми район, включващ Свогенска, Годечка и Драгоманска община, както и на хилядите производители от останалите планински и полупланински райони на страната, ви моля, господин министър, да обясните позицията на ръководеното от вас министерство относно необяснимото забавяне на изплащането на този държавен разход и неговата съдба в перспектива.

Налявам се, че ще оцените праведно безизходното положение на нашите трудолюбиви и твърде търпеливи земеделски производители.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин Николов.

Министър Костов, имате думата.

МИНИСТЪР ИВАН КОСТОВ: Уважаеми господин Николов, Министерството на финансите разбира значимостта и ролята на селското стопанство в икономиката на страната и големите му възможности за даване на реален тласък на извършваната се икономическа реформа. Израз на това отношение бяха усилията ни за пълно изплащане на всички премии, надбавки и субсидии за производството на селскостопанска продукция на хранително-вкусовата промишленост, които през миналата година надхвърлиха сумата от 3 млрд. лева. За селскостопанска продукция, произведена при неблагоприятни, главно планински и полупланински условия, се изплащат надбавки към цените от 1988 г.

В изпълнение на точка 6 от протокол 12 на Министерския съвет от 1990 г., бяха утвърдени съвместни указания на Министерството на финансите, Министерство на земеделието и хранителната промишленост, Комитета по цените и Българска народна банка за изплащане на тези надбавки в съответствие с новите икономически изисквания, произтичащи от 24 постановление на Министерския съвет от 23 март 1990 г.

С чл. 3 от 108 постановление на Министерския съвет от 7.XI.1990 г. се запазва изплащаните от държавния бюджет надбавки за предадено зърно и животновъдна продукция, произведени при неблагоприятни условия.

С точка 9, & 4 на Постановление N 8 от 29 януари 1991 г. се отмени 108 постановление на Министерския съвет от 1990 г., а с това отпаднаха и нормативните основания за изплащане на горните надбавки. Тези изменения в нормативната база доведоха до разстройване на създадената система за изплащане на надбавките, част от производителите не подготвиха необходимите документи, а някои банки не ги приемаха.

В приетия през месец февруари 1991 г. от Великото Народно събрание Закон за държавния бюджет бе разчетена сумата 330 млн.лв. за надбавки към селскостопанска продукция, произведена в планински и полупланински райони. По данни за касовото изпълнение на Републиканския бюджет към 30 април 1991 г. са изплатени 85 млн.лева, от които 75 900 000 лева като надбавки и премии за селскостопанска продукция и 9 100 000 - надбавки към цените на селскостопанската продукция, произведена при планински и полупланински условия.

В проекта за актуализиран държавен бюджет за 1991 година, който предстои да бъде внесен в близките дни във Великото Народно събрание е потвърдена същата сума от 330 млн. лева. Ако Великото Народно събрание счита за необходимо и целесъобразно да продължи изплащането на тези надбавки, Министерството на финансите ще вземе необходимите практически мерки за тяхната ритмична реализация и за създаване на съответен документ от Министерския съвет.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е вашият отговор, господин Костов, благодаря ви много. Дебати не се предвиждат. Сега ще направим няколко уточнявания.

Господин Костов, искам да помоля от името на Бюрото, тъй като настойчиво няколко пъти се поставя въпросът, че не е довършен отговорът във връзка с така наречените облигации по тракийския заем. Това е предвидено за идния петък, но много ви моля, идният петък да се даде един по-цялостен отговор, защото това се чака отдавна не само от народния представител, който повдигна този въпрос, но и от една по-широка общественост.

Бюрото насрочва свое заседание с участието на съответни представители на парламентарни групи в понеделник от 11,30 часа, за да се уточни, заедно с представители на правителството, бих казал сравнително по-окончателен списък на състава за националния поземен съвет. Това значи, всички, които го чуят, да бъдат в 11,30 часа при Бюрото.

Имам задължение от ръководството на парламента да очертая проблемите за идната седмица.

Първо, проект за нова Конституция. Дано с общата воля и с подходяща организация на работата в парламента да може, след като ще заседаваме във вторник целия ден и в сряда само по Конституцията, да можем в края на тази сряда, ако има обща воля, да преминем към първо гласуване по принцип на конституционния проект. Това ще бъде един подходящ акт.

Законът за устройството на Министерството на вътрешните работи. Днес получихме с много настойчивост и уважение към постоянната комисия, становището на Комисията по националната сигурност. Трябва Законодателната комисия бързо да довърши своето разглеждане и този законопроект да бъде гледан през идната седмица възможно по-скоро.

Законопроектът за Българската народна банка. С пълното съзнание, че е крайно необходим за икономическата реформа. Комисиите - чакаме техните становища от понеделник след обяд.

Законопроектите, наречени местни органи на държавата власт. Законодателната комисия, заедно с Комисията по местното самоуправление гледат тези законопроекти. Господин Трендафилов, ако съдя по неговите цифрови аргументи, каза, че са гледали до чл. 35. Малко остава, дано идната седмица да бъдат сложени в дневния ред.

Един малък законопроект за изменение и допълнение на Указа за търговското корабоплаване. То е минимално и мисля, че ще може да бъде видян текущо.

И законопроекта за кооперациите, много е важен. Той е част от реформата. Нека да върви успоредно с Конституцията. Това е реално.

Намерението на Бюрога. Настояваме да се отиде по-напред със съответните законопроекти, наречени избирателна система. Другото, което трябва да очакваме от съответните комисии е приватизацията и всичко останало, което знаете много добре.

Господин Таслаков се обърна към нас с молба - сп. "Родина-експрес", посветено на светите братя Кирил и Методий. Това списание се обръща към народните представители с молба ние, Великото Народно събрание да приемем, чрез тези няколко реда пожелания за честит най-светъл празник, най-чист празник на "А, Б, В" от сътрудниците на редакция "Родина-експрес". Пожелания да бъдем благословени, заедно с целия български народ. "Неска всеки от вас на този майски ден си спомни и да занесем всички онези прекрасни стихове и песни, написани от българи поети, писатели и композитори, оставени за вечни времена - обич към всичко българско и всичко родно, към България! Нека разу-

мът у всеки от нас надделее отрицателните емоции и да предложи на чакация ви български народ най-честитото, най-прогресивното законодателство и въобще за неговото настояще и бъдеще.

Честит празник! "От името на списание "Родина-експрес" (*Ръкопляскация*)

Закривам заседанието. Честит предстоящ голям български празник! (*Звъни*)

(*Закрито в 14 ч. и 3 м.*)

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИ:

Гиньо Ганев

Иван Глушков

